

باولته كهی
باوكم

نورھان پاموک

وهرگیرانی سامان کهریم

منتدی إقرأ الثقافي

(لکتنب) کوردی - عربی - فارسی)

www.iqra.ahlamontada.com

ناوەندی بڵاوکردنەوەی ئەندێشه

ناوەندی پۆشنبیری و ھونەری ئەندێشه

بەرپێوەبەری گشتی ناوەند: ھەزار مەجید

بەرپێوەبەری چاپ و بڵاوکردنەوە: سیروان مەحمود

ناوەندی پۆشنبیری و ھونەری ئەندێشه - ناوەندی بڵاوکردنەوەی ئەندێشه

سڵێمانی - شەقامی مەولەوی - تەلاری بازرگانیی سێروانی نوێ - نەۆمی چوارەم

<http://www.endeshe.net>

andesha.library@yahoo.com ● andesha@outlook.com

<http://www.facebook.com/Andeshalib>

07501026400

باولټەكەي باوكم

نۆرھان پاموك
وەرگینرانی سامان کەریم

ناوی کتیب: باولہ کھی باوکم
 ناوی نویسر: تورهان پاموک
 وەرگرتانی له تورکییه وه: سامان که ریم
 بابەت: وتاری ئە دەبی
 تۆبەتی چاپ: یەکم ۲۰۱۸
 چاپخانه: ئەندیشه
 تیراژ: (۱۰۰۰) دانه
 نرخ: (۲۰۰۰) دینار
 ژمارە ی سپاردن: له بەرپۆوه بەرایەتی گشتیی کتیبخانه گشتییه کان
 ژمارە (۱۴۶۹) ی سالی (۲۰۱۸) ی پێ دراوه .

مافی ئەم کتیبه پارێزراوه ©
 بەبێ رەزامەندی ئەندیشه، هیچ لایەنیک رینگه پیدراو نییه بۆ له بەرگرتنه وه ی
 ئەم کتیبه، جا گەر به شیوه ی ئەلکترونی، کاغەزی، وینەیی، دەنگی، یان ھەر
 شیوازیکی تری له بەرگرتنه وه بیت.

ناوهرۆك

- ۷.....باولهكهى باوكم
- ۳۳.....ئەو نووسەرەى ئاماژەى بۆ دەكرىت
- ۵۱.....لە قارس و فرانكفورت
- ۷۱.....براوهكانى خەلاتى نۆبل لە بوارى ئەدەبدا
- زانكۆى ئوكلاما: ميوانه بەرپزەكانى كۆنفرانسى
- ۷۷.....پەتەربوگ
- يەكيتىيى بلاوكەرەوهكانى ئەلمان: براوهكانى
- خەلاتى ناشتى.....۷۹

باوله‌که‌ی باوکم

باوکم دوو سال پیش مردنی باولیکی بچووکى دامى که پر بوو له دهفته‌ر، نووسین و دهست‌نووسه‌کانى خۆى. وهک هه‌موو کات به زمانیکی گالته‌وه پنى وتم که دهیه‌وینت دواى خۆى، واته دواى مردنى، بیانخوینمه‌وه. که‌مینک به‌شه‌رمه‌وه وتى، "سه‌یریکیان بکه، بزانه له‌ناویاندا شتیکی تیدایه که به‌که‌لک بیت. به‌لکو دواى من هه‌لى بژیریت و بلاوى بکه‌یته‌وه."

له نووسینگه‌که‌مدا له‌نیوان کتیه‌کاندا بووین. باوکم نه‌یده‌زانى باوله‌که له‌کویدا دابینیت، ده‌خولایه‌وه و سه‌یری ده‌وروبه‌رى ده‌کرد، وهک ئه‌وه‌ی بیه‌وینت له‌باریکی زۆر تایبه‌تى ئازاربه‌خش‌ر‌زگارى ببیت. دواتر شته‌که‌ی ده‌ستی له‌گۆشه‌یه‌کدا دانا، که سه‌رنجی پانه‌ده‌کیشا. کاتیک ئه‌م ساته‌ کوتایی هات که هه‌ردوو‌کمانى شه‌رمه‌زار ده‌کرد، وهک هه‌موو کات هه‌ردوو‌کمان گه‌پاينه‌وه بو پۆله‌کانى ژيانى خۆمان، بو که‌سایه‌تییه گالته‌چییه‌کانمان، که زیاتر ئاماژه‌ی به‌لایه‌نى سووکى ژيانى ده‌دا ئاسووده بووین. بى ئه‌وه‌ی زۆر خه‌مبار ببین، باس‌مان له‌بابه‌تى ئاسایی ژيان، کیشه

سىياسىيە بىڭتۇتكانى توركىيا و كارەكانى باوكم كرد، كه زۆربەيان بەسەرنەكەوتووى كۆتايىيان ھاتبوو. لەيادمە، دواى ئەوھى باوكم پۈيشت، بۇ ماوھى چەند پۈژىك بەدەورى باولەكەدا خولامەوھ بى ئەوھى ھىچ دەستكارىي بكم. ھەر لە سەردەمى مندالىمەوھ بەم باولە بچووكە پەش و لەپىستدروتكراوھ قەراغ خەرە ئاشنا بووم. كاتىك باوكم دەچوو بۇ گەشتىكى كورت، ياخود ھەندىك جار لە مالەوھ شتىكى دەبرد بۇ شوينى ئىشەكەى، ئەم باولەى لەگەل خۇيدا دەبرد. دىتەوھ يادىم كاتىك مندال بووم، دواى ئەوھى باوكم لە گەشت دەگەرايەوھ، ئەم باولە بچووكەم دەكردەوھ، دەستم لە شتەكانى ناوى دەدا، حەزم لە بۇنى قۇلۇنيا و بۇنى ئەو ولاتە نامۆيە بوو كە لەناويەوھ دەھات. ئەم باولە بەنيسبەت مەوھ شتىكى سەرنجراكىش و ناسراو بوو، كە زۆرىك لە يادەوھرىيەكانى مندالىم و رابردوومى ھەلگرتبوو، بەلام ئىستا، تەنانەت ناتوانم دەستكارىيشى بكم. بۇچى؟ بەدلىنبايىيەوھ بە ھۆى ئەو نەيتىيە قورس و ئالۇزەى ناويەوھ بوو.

ئىستا باس لە واتاى ئەم قورساىيە دەكەم. كاتىك مەزۇف خۆى لە ژوورىكدا توند دەكات، دەچىتە سووچىكەوھ، لەسەر مەزىك دادەنىشت، بە قەلەم و كاغەز ھەستى خۆى دەر دەپرەت، ئەمە واتە ئەدەبىيات.

بە ھىچ شىوھەك نەمدەتوانى دەستكارىي باولەكەى باوكم بكم و بىكەمەوھ، بەلام بە ھەندىك لە دەفتەرەكانى ناوى ئاشنا بووم. باوكم بىنىبوو كاتىك لە ھەندىكىاندا شتى دەنووسى. ئەوھ يەكەم جار نەبوو كە ئاگادارى

قورساییه که ی ناو باوله که بم. باو کم کتبخانه یه کی گه وره ی هه بوو، له کورتایی سالانی ۱۹۴۰ دا، له سه رده می گه نجیتیدا، ویستبووی له ئیستانبول بیت به شاعیر، قالیری وهر گیرابووه سه ر زمانی تورکی، به لام نه ویستبوو له ولاتیکی هه ژار و که مخوینه ردا شاعر بنووسیت، وهک نووسه ریک ژیانیکی نه سته م بژی. باو کی باو کم - باپیرم - بازرگانیکی ده وله مند بوو، باو کم سه رده می مندالی و گه نجیتی به ئاسووده یی به سه ر بردبوو، نه یده ویست به هژی نووسین و نه ده بیاته وه نارحه تی بچیتیت. تیده گه م، ژیانی به هه موو جوانیه کانی وه خو ش ده ویست.

یه که مین نه ندیشه که منی له قورساییی ناو باوله که دوور راده گرت، به دلنایی ترسی نه وه بوو نه و شتانه م به دل نه بیت که ده یان خوینه وه. له بهر نه وه ی باو کیشم نه مه ی ده زانی، پیشبینی کردبوو، به شیوه یه که هه لسوکه وتی ده کرد، وهک بلنی شته کانی ناو باوله که ی به جیددی وهر نه گرتووه. دوا ی بیستوپنج سال ژیانی نووسه ری، بینینی نه مه منی خه مبار ده کرد. به لام ته نانه نه مده ویست له بهر نه وه له باو کم تووره بيم که به گوتیه ی پیوست نه ده بیاتی به جیددی وهر نه گرتبوو... ترسه راسته قینه که م، نه و شته ی له راستیدا نه مده ویست بیزانم، نه و گریمانه یه بوو که باو کم نووسه ریکی باش بیت. له راستیدا له مه ده ترسام، بویه نه مده توانی باوله که ی باو کم بکه مه وه. له سه روو نه وه شه وه، نه مده توانی به ئاشکرا نه م هۆکاره به خو م بلیم، چونکه نه گه ر له باوله که ی باو کمدا نه ده بیاتیکی راسته قینه و گه وره هه بووایه، نه وا ده بوو نه وه م قبول بکردایه که پیاویکی زور

جياواز لەناو باوكمدا ھەيە. ئەمە شتىكى ترسناك بوو. چونكە سەرھەراي ئەوھى تەمەنیشم گەورە بوو، بەلام دەمويست باوكم بەتەنھا باوكم بىت، نەك نووسەر.

بە براوى من، بوونبەنووسەر ئەوھى كە مرقۇف چەندەھا سال بەسەبرەوھ كار بۆ ئەوھ دەكات كەسە نەيتىيەكەى دىكەى ناوى و ئەو دنيايە ئاشكرا بكات كە ئەو كەسەى دروست كردوو: كاتىك دەلنم نووسىن، سەرھەتا مرقۇفك دىتە بەرچاوم كە بەتەنھا خۆى لە ژوورىكدا توند كردوو، لەسەر مېزىك دانىشتووھ و چووھتەوھ ناو خۆى، لە سايەى ئەمەشدا بە وشەكان دنيايەكى نوئ پىك دەھىت، نەك نەرىتى پۆمان، شىعر و ئەدەبىيات. پىدەچىت ئەم پىاوھ ياخود ئەم ژنە تابىعە بەكار بەيت، سوود لە ئاسانكارىيەكانى كۆمپوتەر وەر بگرت، ياخود دەتوانىت وەك من بۆ ماوھى سى سال بە قەلەمى مەرەكەب لەسەر كاغەز بنووسىت. تاكو بنووسىت، دەتوانىت قاوھ و چا بخواتەوھ و جگەرە بكىشىت. ھەندىك جار دەتوانىت لەسەر مېزەكەى ھەلىت و لە پەنجەرەكەيەوھ سەيرى دەرەوھ بكات، سەيرى ئەو مندالانە بكات كە يارى دەكەن، ياخود دىوارىكى تارىك، ئەگەر شانسىشى ھەيت، ئەوا دەتوانىت سەيرى دەرەختەكان و دىمەنەكان بكات. دەتوانىت شىعر و شانۆنامە، ياخود وەك من پۆمان بنووسىت. ھەموو ئەم جياوازيانە لەدواى ئەوھوھ دىت كە لەسەر مېزەكە دادەنىشىت و بەسەبرەوھ دەچىتەوھ ناو خۆى. نووسىن، دەرپىنى ئەم چوونەوھناوخۆيە بە وشە، گەپان و تىپەپىوونى مرقۇفە بە ئارامى، پىداگرى و دلخۆشىيەوھ بەدواى دنيايەكى نويدا. تا لەسەر مېزەكەم

دابنیشتمایه، ورده وورده وشه ی نویم بۆ ناو په ره به تاله که زیاد بکردایه، تاکو چندها پوژ و مانگ و سال تیه پریایه، ههستم دهکرد که دنیایه کی نویم بۆ خۆم دروست کردووه، له ناو خۆمدا مرقیکی ترم دۆزیوه ته وه، وهک که سینک که به رد به رد پردیک، یاخود گومه زیک دروست دهکات. وشه کان به ردی ئیمه ی نووسه رن. به دهستدان له وشه کان و ههستکردن به په یوه نییه کانیاں له گه ل یه کدا، هه ندیک جار به سه یرکردنیاں له دووره وه، هه ندیک جار به په نجه کانمان، وهک بلایی دهست به نووکی پتنووسه کانماندا بهینین، به کیشانی قورساییه کانیاں و به جیگیرکردنیاں، چندها سال به پیداکری، سه بر و ئومیده وه دنیایه کی نوئ دروست ده که ین.

به بروای من، نهینیی نووسه ربوون سه بر و پیداکرییه، ئه و ئیلهامه نییه که نازانیت له کویتوه دیت. به لای منه وه ئه و وته جوانه ی که له زمانی تورکیدا ده لیت "بیره له گه نندن به ده رزی"، وهک بلایی بۆ نووسه ره کان و تراوه. له ئه فسانه کۆنه کاندایه سه بری فره ادم خوش ده ویت، تینی ده گه م که له بهر عه شقه که ی شاخی کون کردووه. له پۆمانه که مدا، که به ناوی من *نارم سووره وه یه*، کاتیک باس له نیگار کیشیتی کۆنی ئیرانی ده که م که چندها سال به تامه زر قویی ئه وه نده هه مان ئه سپی کیشاوه ته وه، ئه ز به ری کردووه، ته نانه ت توانیویه تی به چا و نووقاوی ئه سپیکی جوان بکیشیت، ده مزانی که باس له پیشه ی نووسین و ژیا نی خوشم ده که م. بۆ ئه وه ی نووسه ر بتوانیت ژیا نی خۆی وهک چیرۆکی که سانی تر بگیریته وه، بۆ ئه وه ی له ناخیدا هه ست به هیزی ئه م گیرانه وه یه بکات، به

بروای من پیوسته به سه برهوه له سه ر مینز چهنده ها سالی
بدات بهم هونه ر و پیشه یه، دهینت گه شیینیهک به دهست
بهینیت. ئه و په ریی ئیلهامه ی که ههرگیز ناچیت بق لای
ههندیک، زور سهردانی ههندیک تریش دهکات و ئهم متمانه
و گه شیینیه ی خوش دهویت، له و ساته دا که نووسه ر ههست
به ته نهاییه کی زور دهکات، دهکه ویته گومانه وه له ههول
و خه یال و به های نووسینه کانی، واته ئه و ساته ی ههست
دهکات چیرۆکه که به ته نها چیرۆکی خویه تی، وهک بلینی ئهم
په ریه ئه و چیرۆک، وینه و خه یالانه ی پیشکش دهکات که
ئه و دنیا یه یهک دهخات که لینه ی دهر چووه، له گه ل ئه و
دنیا یه ی که دهیه ویت دروستی بکات. له پیشه ی نووسه ریمدا،
که هه موو ژیانم پی به خشیوه، به نیسبهت منه وه هه ژینترین
ههست ئه وه بووه که نهک خۆم، به لکو وام زانیوه هیژیکی
تر به به خشنده یی ئه و پرسته و خه یال و په رانه ی داومه تی که
زور دلیان خوش کردووم.

دهترسام له وه ی باوله که ی باوکم بکه مه وه و دهفته ره کانی
ناوی بخوینمه وه، چونکه ده مزانی که ههرگیز ناکه ویته ئه و
ناپه هه تییه ی منی تیدام، هه زی له تیکه لاوی سی هاو پیکانی،
قه ره بالغی، کۆپو کۆمه ل، هۆله کان و گالته کردنه نهک ته نهایی.
به لام دواتر به شیوه یه کی تر بیرم ده کرده وه: پیده چوو ئهم
بیر کردنه وه و ناپه هه تیچه شتن و خه یالی سه بره بریاریکی
پیشینه بیت و له ئه زموونی ژیان و نووسه ربوونی خۆمه وه
پیکم هینابیت. زور نووسه ریش هه بوون که له ناو قه ره بالغی
و ژیان ی خیزان و بریقه ی کۆپو کۆمه ل و له نیوان جیلوه ی
دلخوشیدا نووسیویانه. له سه روو ئه وه شه وه، له سه رده می

مندالیمدا، باو کم به هوی بیزاربوونی له ژبانه ئاساییه که ی خیزانه که مان جینی هیشتبووین، چووبوو بۆ پاريس، وهک زۆریک له نووسهران - له ژووری ئوتیلهکاندا - دهفته رهکانی پر کردبوو له نووسین. دهشمزانی به شیک له دهفته رانه له ناو باوله که دایه، چونکه ئیدی باو کم له سالانه ی بهر له وهی باوله که م بۆ بهینیت دهستی به باسکردنی ژبانی ئه و سهرده مه ی کردبوو. له سهرده مه ی مندالیشمدا باسی ئه و سالانه ی بۆ ده کردم، به لام باسی له دلناسکی و ویستی بوون به شاعیر/نووسهر و نارچه ته ییهکانی شووناسی خۆی نه ده کرد، که له ژووری ئوتیلهکاندا ههستی پێ کردبوو. وهک که سیک که باسی هه والی زۆر گرنگ بکات له باره ی ئه و کتیبانه ی خویندوویه ته وه و ئه و فیلمانه ی سه یری کردوون، به جۆشوخروشیکی زۆره وه له ناخه وه باسی ئه وه ی ده کرد که چۆن به شیویه کی تیروته سه ل له سه ر شۆستهکانی پاريس سارته ری ببنیوه. هه لبه ته هه موو کات له میشکی خۆمدا به شیکی هۆکاری نووسه ربوونم بۆ ئه وه ده گه رانه وه، که باوکیکم هه بوو له ماله وه زیاتر باسی له نووسه ره جیهانییه کان ده کرد وهک له وه ی باس له جه نه راله کان و گه وه رپیاوانی دین بکات. به لکو به بیرکردنه وه له مه و له وه ی که چهنده قه رزاری کتیبخانه گه وه که ی بووم، ده بوایه دهفته رهکانی باو کمم بخویندایه ته وه. ده بوو بێ ئه وه ی زۆر گوێ بده مه ئه و راستییه ی که ده بوو وهک من له ژووریکدا له گه ل کتیبه کان و بیرکردنه وه کان بمایه ته وه و بچوونایه ته ناو یهک، هه روه ها به بێ ئه وه ی زۆر گوێ بده مه تایبه ته ندیی ئه ده بیی نووسینهکانی، ته ماشام بکردایه.

بەلام كاتىك بەم ئاناسوودەيىيەو سەيرى ئەو باولەم دەكرد كە باوكم جىنى ھىشتىبوو، ھەستم دەكرد ئەو شتەى ناتوانم بىكەم، بەتەواوەتى ئەمەيە. ھەندىك چار باوكم لەسەر كەرەوێتەى بەردەم كىتبخانەكەى رادەكشا، كىتەب، ياخود گۆفارەكەى دەستى دادەنا، بۆ ماوەيەكى درىژ دەكەوتە ناو خەيال و بىركردنەووە. شتىكى زۆر جىاواز، شتىكى وەك ئەوەى چووويتەووە ناو خۆى لەسەر سىماى دەر دەكەوت، كە ھەرگىز لە ژيانى ئاسايى، رابواردن و دەمەقالى بچوكەكانى ناو خىزانەكەماندا ئەو شتەم نەبينىبوو، بەتايبەتى لە سالانى سەردەمى مندالىم و سەرەتاي سەردەمى گەنجىتىمدا لەوە تىدەگەيشتم كە باوكم ئاناسوودەيە، ئىدى بەو خەمبار دەبووم. دواى چەندىن سال، ئىستا لەوە تىدەگەم كە ئەم ئاناسوودەيىيە ھۆكارىكى بنچىنەيىيە، كە مرووف دەكات بە نووسەر. بۆ ئەوەى ببىت بە نووسەر، پىش سەبر و ناخۆشى، پئويستە لە ناخماندا پالئەرىك ھەبىت و پالمان پىنوە بنىت تا بتوانىن خۆمان لە ژوورىكدە توند بكەين، بۆ ئەوەى لە جەنجالى، كۆمەل و ژيانى ئاسايى پۆژانە و ئەو شتانەى ھەموو كەس دەيكەن ھەلبىين. سەبر و ئومىدەمان بۆ ئەوە دەويتە بتوانىن بە نووسىن دنيايەكى قوول بۆ خۆمان دروست بكەين. بەلام ويستى خۆتوندكردن لە ژوورىكدە، لە ژوورىكى پەر لە كىتەبدا، يەكەم شتە كە ئىمە دەخاتە جوولە. ھەلبەتە يەكەم نمونەى گەورەى نووسەرى بىلايەن و ئازاد مۇنتايەنە، كە دەستپىكى ئەدەبىياتى ھاوچەرخە، بە كەيفى خۆى كىتەبى خويندۆتەووە، بەتەنھا بە گوڭرتن لە ويژدانى خۆى لەگەل كەسانى تردا مشتومرى كردووە، بە قسەكردن لەگەل

کټیبه کاندای بیرکړدنه وه و دنیای خوی پټک هیناوه. مونتاین نووسه ریک بوو که باوکیشم هه موو کات نووسینه کانی ده خوینده وه، ناموژگاریی منیشی ده کړد که بیخوینمه وه. له هه رکوڼیه کی دنیا دا بم، له پوژه لات یاخود پوژئاوا، دمه ویت خوم وهک پارچه یه کی نه ریتی نه نووسه رانه ببینم که خویان داده بړن له کومل و له ژووریکي پر له کټیدا خویان توند ده کړن. به بروای من، ده سټپیکي نه ده بیاتیکي راسته قینه نه وه یه که مروفتیک له ژووریکي پر له کټیدا خوی توند بکات.

به لام نه وه ی پرونه، نه وه یه له ژووره شدا هینده ته نها نین که خومانی تیدا توند ده کړین. سه ره تا قسه، چیروک و کټیپی که سانی تر، واته نه و شته ی پټی ده لین نه ریت - هاوبه شیی ئیمه ده کات. پیم وایه نه ده بیات به به هاترین کوکراو هیه که مروفت دای هیناوه تا له خوی تیپکات. کومه لکه مروییبه کان، هوزه کان و میلله ته کان به هینده ی نه وه زیرهک ده بن، ده وله مهند ده بن و پیش ده که ون، که گرنگی به نه ده بیاته که یان ده دن و گوئ له نووسه ره کانیا ن ده گرن؛ وهک چو ن هه موومان ده یزانی ن، سووتاندنی کټیب و سووک کړدنی نووسه ره کان هه والی هاتنی ده می تاریکی و که مژه بیی میلله تانه. به لام هیچ کاتیک نه ده بیات به ته نها بابه تیکي میلی نییه. نه نووسه ره ی له گهل کټیبه کانیدا له ژووریکدا خوی توند ده کات، له ناخی خویدا که شتیک ده کات، دوا ی چنده ها سال له ویدا یاسا بنچینه بییه کانی نه ده بیاتیکي باش ناشکرا ده کات: نه ده بیات نه و توانا و هونه ریه که باس له چیروکی خومان بکه ی ن، وهک بلتی باس له چیروکی

كەسانى تر دەكەين، باس لە چىرۆكى كەسانى تر بگەين،
وھك بلىنى باس لە چىرۆكى خۇمان دەكەين. بۆ ئەوھى
بقوانين ئەمە بگەين، بە چىرۆك و كىتەكانى كەسانى تر
دەست بە سەرھەتاي گەشتەكەمان دەكەين.

باوكم كىتەخانەيەكى ھەزار و پىنج سەد كىتەبى باشى
ھەبوو، كە بەزىادەو بەشى نووسەرىكى دەكرد. كاتىك لە
تەمەنى بىستودوو سالىدا بووم، پەنگە ھەموو كىتەكانى ناو
ئەم كىتەخانەيەم نەخويندەيتەو، بەلام بە ھەمويان ئاشنا
بووم، دەزمانى كاميان گرنگە، كاميان سادەيە و بەئاسانى
دەخويندەيتەو، كاميان كلاسيكە، كاميان پارچەيەكى گرنگى
دنيايە، كاميان گەواھىدەرىكى باشى مېژووى ناوخۆيە كە
لەبىر دەكرىت، كاميان كىتەبى نووسەرىكى فەرەنسىيە كە
باوكم زۆر گرنگى پى دەدات. ھەندىك جار لە دوورەوھ
سەيرى ئەم كىتەخانەيەم دەكرد، بىرم لەوھ دەكردەوھ كە
منىش پۇژىك لە مالىكى جىاوازدا كىتەخانەيەكى وەھا،
تەنانەت باشتريشم دەبىت، بە كىتەكان دنيايەك بۆ خۆم
دروست دەكەم. كاتىك لە دوورەوھ سەيرم دەكرد، ھەندىك
جار بە شىوھەك دەمبىنى، وھك بلىنى كىتەخانەكەى باوكم
وینەيەكى بچووكى ھەموو خىزانەكەم بىت. بەلام ئەمە
دنيايەك بوو كە لە گۆشەكەى ئىمەوھ، لە ئىستانبولەوھ
سەيرمان دەكرد. كىتەخانەكەش ئەمەى پىشان دەدا. باوكم
ئەم كىتەخانەيەى بەو كىتەبانە پىك ھىتابوو كە لە گەشتەكانىدا
كړىبوونى كاتىك چووبوو بۆ دەرەوھى ولات، بەتايەتى لە
فەرەنسا و ئەمەريكا، لەگەل ئەو كىتەبانەى لە سەردەمى
گەنجىتىيدا، لە سالانى ١٩٤٠ و ١٩٥٠كاندا، لە ئىستانبول لەو

دوکاناندا کړیوونی که کتیبی زمانی بیانیان دفروشت، هره که یانی له و کتیبفروشه کون و نویانه ی ئیستانبول به ده ست هینابو، که منیش پینان ناشنا بووم. دنیا که ی من ټیکه له یه که له دنیای میلی، ناوچه یی و دنیای پژواوایی. منیش به شیوه یه کی جیددی له سالی ۱۹۷۰کاندا دهستم کرد به پیکهتانی کتیبخانه یه ک. هیشتا به ته واره تی بریارم نه دابو که بیم به نووسر، وهک چون له کتیبی ئیستانبولدا باسم کردووه، بوم دهر که وتبوو که ئیدی نابم به وینه کیش، به لام پیک نه مده زانی ژبان به ره و چ پیکه یه کم ده بات. له لایه که وه له ناخدا حه سره ټیکي زوری خویندنه وه و به گه شبینی مراقیکی زورم بق فیزبوونی هه موو شتیک هه بوو؛ به شیوه یه ک له شیوه کان له لایه کیشه وه ههستم ده کرد ژیانیکی "پر له که موکوورتی" م ده بیت و ناتوانم وهک که سانی تر بژیم. به شیک له م ههستم، وهک ئو هه سته ی ئو کاته ی به بیرکردنه وه له وه ی له ناوهنده وه دوور بووم سهیری کتیبخانه که ی باوکم ده کرد، له دهره وه ی ئو ناوهنده په یوهندی به ژیانمه وه هه بوو، ئیدی له و سالاندا ئیستانبول ئم هه سته ی دها به هه موومان. خه میکی تری که موکووپی ژیانیش، به دلنایای ئه وه بوو که به باشی ده مزانی له ولاتیکدا ده ژیم که په یوه ست نییه به هونه رمنده کانیه وه، ئومیدیان ناداتی، ئیدی چ له بواری وینه دا، چ له بواری ئه ده بدا. وهک بلنی به ویت ئم که موکووپییانه ی ژیانم نه هیلم، له سالی ۱۹۷۰کاندا، به و پاره یه ی باوکم دهیدامی، به که رموگرپییه کی زوره وه دهستم کرد به کړینی کتیبی کون و توزاوی له و کتیبفروشیه کونانه ی ئیستانبول، که دوخی هه ژاری،

پەرتوبلاۋى و پەرىشانىيان، كە زۆربەى كات مەۋشيان ناۋمىد دەكرد، كە لە قەراغ دوكانەكان، خەوشەى مزگەوتەكان و بن دىۋارە داۋماۋەكاندا جىگىر بىۋون، ھىندەى ئەو كىتپانە كارى تى دەكردم كە دەموىست بىيانخوئىنمەۋە.

بىركردنەۋەم لەبارەى شوئىنى مەۋە لە دىيادا، ئەو ھەستە بنچىنەبىيەى ئەو زەمانە لەبارەى ئەدەبىياتەۋە ھەمبەو و ھەمىشەش لە ژياندا ئەو ھەستەم ھەر ھەبەۋە، ھەستى ئەۋە بوو كە من "لەم ناۋەندەدا نەبم." لە ناۋەندى دىيادا ژيانىكى دەۋلەمەنتەر و سەرنجراكىشتەر ھەبەو ۋەك لەۋەى كە ئىمە دەيگوزەرىتىن، من و ھەمەو ئىستانبول و توركىياش لە دەرەۋەى ئەمە بووين. بىر لەۋە دەكەمەۋە كە ئەمەق ئەم ھەستەم لەگەل زۆرىنەى دىيادا ھاۋبەشى پىن كەردەۋە. بە ھەمان شىۋە، دىيائەكى ئەدەبىيەش ھەبەو كە ناۋەندەكەى زۆر لە مەۋە دورر بوو. لە پاستىدا ئەۋەى بىرم لى دەكردەۋە ئەدەبىياتى پۇژئاۋايى بوو، نەك ئەدەبىياتى دىيا، ئىمەى تورك لەمەش دورر بووين. كىتپخانەكەى باۋكىشم ئەمەى پىشتراست دەكردەۋە. لە لايەكى كىتپخانەكەدا كىتپ و ئەدەبىياتى ئىستانبولى تىدا بوو، كە لەبارەى دىياكەى خۇمانەۋە بوو، زۆرىك لە وردەكارىيەكانىم خۇش دەۋىست، نەمدەتۋانى دەستبەردارى ئەو خۇشەۋىستىيە بىم؛ لە لاكەى تىدا كىتپى دىيائى پۇژئاۋايى ھەبەو، كە ھىچ لەۋان نەدەچو، ئەم لىكنەچۈنەش ھەم ئازار و ھەم ئومىدى دەدا بە ئىمە... ۋەك بلىنى نووسىن و خويندەۋە ۋەك ئەۋەيە لە دىيائەك بچىتە دەرئ، پاشان لە جىاۋازى، سەمەرەيى و خەيالە ناۋازەكانى دىياكەى تىدا دلدانەۋە بدۆزىتەۋە. ھەستەم دەكرد

هه نډیک جار باوکیشم له بهر نه وه پښمانی ده خوینده وه تا له و
دنیا به پابکات که تیندا ده ژۍ، بچیت بڼ دنیای پوژناوا، وهک
چون دواتر منیش هه وام کرد. یان نه و کاتانه وهک بلۍ
کتیبه کان بڼ من شتیک بوون بڼ چاره سه رکړدنۍ نه م جوړه
هه سۍ که موکور تیبه کولتووریانه. نهک هه خوینده وه،
به لکو نووسینیش شتیک بوو وهک چوون و هاتن له نیوان
ژیانی نیستانبول و پوژناوا. باوکم بڼ نه وهی بتوانیت
زور بهی ده فته رهکانۍ ناو باوله که ی پر بکاته وه، چوه بڼ
پاریس، خۍ له ژووری ئوتیله کاند توند کردوه و دواتر
نووسینهکانۍ هینابووه وه بڼ تورکیا. کاتیکیش سه یری
باوله که ی باوکم ده کرد، هه ستم ده کرد نانا سوو ده م دهکات.
کاتیک سه یری باوله که ی باوکم ده کرد، ئیتر له وه یاخی
ده بووم که بڼ ماوهی بیستوپینچ سال له ژووریکدا خوم
توند کردوه بڼ نه وهی له تورکیادا وهک نووسه رمینمه وه،
وهک نه وهی نووسه ربوون و نه و نووسینهانۍ له ناخه وه
دهیاننووسین شتیک بن و پیویست بکات به دزی کومه لگه،
میلله و دهوله ته وه بیکه ین. به زورییش له بهر نه وه له باوکم
تووپه ده بووم، چونکه نووسه ربوونی هیندهی من به جیدی
نه گرتبوو.

له راستیدا له بهر نه وه له باوکم تووپه ده بووم، چونکه
نه زموونی ژیانیکۍ وهک نه وهی منۍ نه کردبوو، بڼ نه وهی
گوۍ بداته هیچ شتیک، له کومه لگه له گه ل هارپی و
خوشه ویسته کانیدا به دلخوشۍ و به ده م پیکه نینه وه ژیا بوو.
به لام به شیوه یهک له شیوه کانیش، ده زمانۍ له جیاتیی بلیم
"تووپه ده بووم"، ده متوانی بلیم "ئیره ییم ده برد." پیده چیت

ئەو دەستەواژەيەكی راستىر بىت، بۇيە ئاسوودە دەبووم. ئەو كات بە دەنگە نووسا و توورەكەم خۆم پرسىيارم لە خۆم دەکرد، دەموت، "ئاسوودەيى چيىە؟" ئاسوودەيى ئەو يە كە و بزانييت بەتەنها لە ژوورىكدا ژيانىكى قوول ژياوييت؟ ياخود ئەزموونكردىنى ژيانىكى ئاسوودە ئەو يە كە لەگەل كۆمەل و ھەموو كەسدا باوەر بە ھەمان شت بكەيت، بە شيوہەك ھەلسوكەوت بكەيت، ھەك بلىى باوەر پت ھەيە؟ ھەك بلىى لەناو ھەموو كەسنىكا بەگونجاوى دەژيت، لە لايەكى تريشەوہ لە شوپىنىكا بەدزيەوہ بنوسين كە كەس ناييىنيت، ئايا ھەر بەراستى ئەمە ئاسوودەيىيە، ياخود ئاسوودەيىيە؟ بەلام ئەمانە چەند پرسىيارىكى پەر لە ھەلەشەيى و توورەيى بوون. لەسەر و ئەو شەوہ، ئايا لەكوپوہ ئەوہم ھيئا كە ئاسوودەيى پتوہرى ژيانىكى باشە؟ ھەموو كات مروڤەكان، پوژنامەكان و ھەموو كەس وادەر دەكەوتن، ھەك بلىى گرنگرين پتوہرى ژيان ئاسوودەيى بىت. تەنانەت ئەمەش وای نەدەكرد بابەتەكە بىيتە شتىك كە شايانى ليكوپوہ بىت و دەر كەوييت كە ئايا خوى، ياخود رىك پىچەوانەكەي راستە؟ ئايا چەندە باوكم دەناسى، كە ھەميشە لە ئىمە و خىزانەكەمان ھەلدەھات، چەند ئاسوودەيىيەكانىم دەيىنى؟ ئيتىر بەم بىر و ھەستانوہ بۇ يەكەم جار باولەكەي باوكم كردهوہ. بلىى ئاسوودەيىيەك لە ژيانى باوكمدا ھەبووبىت كە من پىم نەزانييت و بەتەنيا بە نووسينەوہى و بە ھىشتەوہى ھەك نەيىنى بەرگەي گرتىيت؟ ھەر كە باولەكەيم كردهوہ، بۆنى ناو باولى كەشتەكەي ھاتەوہ يادم، بى ئەوہى زور بىر لە باوكم بكەمەوہ، ھەستم كرد كە چەندىن سال

پیش ئیستا ئه مانه ی پیشان داوم. زۆربه ی ئه و دهفته رانه ی دهستم تیوه دان و سه یرم کردن، له و سالانه ی سه رده می گهنجیتی باوکمدا نووسرابوون که ئیمه ی جی دهه ئیشت و ده چوو بۆ پاریس. له گه ل ئه وه شدا من ده موست وه ک ئه و نووسه رانه ی که ژياننامه یانم خۆیندوونه ته وه و خۆشم ده ویستن، بزانه م باوکم، کاتیک له ته مه نی مندا بووه، چیی نووسیوه و بیرری له چی کردۆته وه. له ماوه یه کی کورتیشدا تیگه یشتم که پروبه پرووی شتیکی وه ها نابمه وه. له سه روو ئه وه شه وه، نا ئاسووده بووبووم به و دهنگی نووسه ره ی که له چه ند شویتیکی دهفته ره کانی باوکمدا بینیبووم. بیرم له وه ده کرده وه که ئه م دهنگه دهنگی باوکم نییه؛ راسته قینه نه بوو، یاخود ئه م دهنگه دهنگی ئه و که سه نه بوو که من به باوکی راسته قینه ی خۆم ده زانی. لیتره دا ترسیکی قورستر هه بوو له و شته نا ئاسووده که ره ی کاتیک باوکم ده نووسیت، وه ک بلیی باوکم نه بیت: ترسی نا راسته قینه ییبه که ی ناخم ئه ندیشه ی ئه وه شی تیده په راند که نووسینه کانی باوکم به باش نه زانم، ته نانته بینینی ئه وه ی که باوکم زۆر کاریگر بووه به نووسه ری تر، ده بوو به قهیرانی راسته قینه، که بوونم، ژیانم، ویستی نووسین و هه موو نووسینه کانی خۆمی ده خسته ژیر پرسیاره وه. له یه که م ده سالی پۆماننووسینمدا ئه م ترسه م زیاتر به قوولی هه ست پئ ده کرد، به ره له ستیکردنی قورس بوو، هه ندیک جار ده ترسام له وه ی پۆژیک بدۆریم و به هۆی ئه م ئه ندیشه یه وه واز له نووسینی پۆمان به ینم، وه ک چۆن وازم له وینه کیشان هینا.

راسته وخۆ باس له و دوو ههسته بنچینه ییبه ده که م، که

لەگەل داخستن و ھەلگرتنی باولەكەدا لە مندا بەئاگاھات: ھەستی ژيانكردن لە دەرەوھى ناوھەند، ئەندیشەى راستەقینە بون... ھەلبەتە ئەمە یەكەم جارم نەبوو كە لە قوولاییى ناخەوھە ئەم ھەستە ناخۆشەم ھەبى. چەندەھا سال لەسەر مێژەكەى خۆم بە خویندەوھ و نووسین لىكۆلینەوھم لە ھەموو پانتایی، ئەنجامە لاوھكییەكان، گری ناوھكییەكان و پەنگە ھەمەچەشنەكانى ئەم ھەستە كردبوو، دۆزیبوومەوھ و تیندا قوول ببوومەوھ. ھەلبەتە ھەندىك جار وەك ئازاریكى نادیار و ھەستىكى كەیفكوژ ئەم ئەزموونانەم دەكرد، كە جارجارىك لەناو ژيان و كۆتیبەكاندا بە شیوھىەك لە شیوھەكان مێشكەمیان تىكەل دەكرد، بەتایبەتى لە سەرەدەمى كەنجیتىمدا. بەلام بەتەنھا بە نووسینی پۆمان، كۆتیب (بۆ نمونە، لەبارەى ژيانى دەرەوھ - بەفر، ئىستانبول؛ لەبارەى ئەندیشەى راستەقینەبوونەوھ - من ناوم سوورە یاخود كۆنێسى رەش)، توانیومە لەبارەى ئەم ھەستانەوھ بەتەواوھتى لە ژيانى دەرەوھى ئەو ناوھەندە و ئەندیشەى راستەقینەبوون بگەم. بە برۆای من نووسەربوون واتا جەختكردن لەسەر ئەو برینە شاراوانەى كە كەم دەیزانین و لە ناخماندا زۆرمان ھەلگرتووە، دۆزینەوھى ئەم برین و ئازارانە، ناسین و دەرخستیان بە شیوھىەكى باش، دەیانھێنیتە بارىك تا ببن بە پارچەىەك لە نووسینەكانمان و شووناسمان، كە بە خۆشەوھ خاوەندارىتیی دەكەین.

نووسەربوون باسكردنە لەو شتانەى كە ھەموو كەس دەیزانیت، بەلام نازانیت كە دەیزانیت. دۆزینەوھى ئەم زانیارییە، كەشەسەندنى و ھاوبەشیپىكردنى لەگەل خوینەراندا،

به شیوه یه کی سهر چیره کانی گه پان ددات به خوینه ر له ناو دنیاه کدا که باش پنی ناشنایه. هه لبه ته هم چیرانه له هونه ری نه نووسینه شه وه وهر ده گرین، که به هه موو راستیه کانی وه باس له و شتانه دهکات که ده یانناسین. نه نووسه ری که خوی له ژووریکدا توند دهکات، چهنده ها سال گه شه به هونه ره که ی ددات و کار دهکات بو نه وه ی دنیاه ک دروست بکات، کاتیک له برینه نه یینییه کانی خویه وه ده ست دهکات به کاره که ی، بیه ویت یاخود نه یه ویت متمانیه کی قولیش پیشانی مرقایه تی ددات. هه میشه هم هستی متمانیه م له باره ی نه وه ی که مرقه کان له یه کتری ده چن له خومدا هه لگرتووه، که سانی تریش هاوشیوه ی هم برینانه یان هه لگرتووه و له بهر هم هکارانه ش تیده گهن. نه ده بیاتی راسته قینه له باره ی نه وه ی که هه موو مرقه کان له یه ک ده چن پشتی به متمانیه کی گه شبین و مندالئاسا به ستووه. نیتر نه وه تا، که سیک که چهنده ها سال له ژووریکدا خوی توند دهکات و ده نووسیت، ده یه ویت باس له مرقایه تییه کی وه ها و دنیاه ک بکات که ناوه ندی نییه.

به دلنایای دنیا ناوه ندیکی هه بوو که دوور بوو له نیمه وه، وه ک چون به باوله که ی باوکمدا، به رهنگه کاله وه بووه که ی ژیانی نیستانبولماندا دیار بوو. له کتیه کانمدا زور باسم له م راستیه بنچینه بییه ی هستی ژیانکردنی دهره وه ی ناوه نده چیخو قیه و نه و نه دیشیه ی راسته قینه بوونه کردووه، که نه نجامی لایه نیکی تریه تی. به خومدا ده زانم که زور به ی زوری دانیشتوانی جیهان له گه ل هم هه ستانه دا ده ژین، نه نانه ت به شه پرکردن له گه ل ترسی وه ک چه وسانه وه،

متمانە بەخۆنەبوون و بېنەھايىدا دەژىن. بەلى، تاكو ئىستا يەكەمىن كىشەى مرۇف بىمولكى، بىنخواردنى و بىمالىيە... بەلام ئىتر تەلەفزيۇنەكان و پوژنامەكان بە شيۆەيەك باس لەم كىشە بنچينەبىيانە دەكەن بۇ ئىمە، كە زۆر لە ئەدەبىيات خىراتر و ئاسانترە. ئەگەر كىشەى بنچينەبىيى مرۇف ئەو شتە بىت كە پىويستە ئەمىر ئەدەبىيات بەپراستى باسى لىوہ بكات و لىى بگوليتەوہ، ئەوا پىويستە باس لە ترسى مانەوہ لە دەرەوہى ناوہند، ھەستى خۆبەكەمزانىين، ھەستى بېنەھايى، كە پەيوہستە بە مانەوہ، بەكۆمەل ئەزموونكردىنى شكاندنى نەفسەبەرزى، دلشكاندن، ئەندىشەى كەمنرخاندن، پقى جۇراوچۇر، لەدلگرتن و خەيالەكانى كەمنرخاندن، كە ھەرگىز كۆتايى نايەت، شانازى و خۆھەلكىشانە مىللىيەكان بكات، كە براى ئەم كىشانەن... ھەموو جاريك كە سەيرى تاريكايىيەكەى ناخى خۆم دەكەم، دەتوانم لەم خەيالانە تىبگەم كە زۆرەى كات بە زمانىكى زۆر عاتىفى و بىنەقلانە باسيان لىوہ دەكرىت. لەم دنيايەى دەرەوہى پوژئاوادا، كە دەتوانم بە شيۆەيەكى ئاسان خۆمى پى بچووينم، كەواھىدەرى ئەوہ دەبين كە قەرەبالغىيە گەورەكان و كۆمەلگەكان و مىللەتان، بە ھۆى ئەندىشەى كەمنرخاندن و لەدلگرتنەنەوہ، دەكەونە ناو ترسىكەوہ كە ھەندىك جار دەگاتە پادەى گەمژەيى. لە دنياى پوژئاواشدا، كە بە ھەمان شيۆە دەتوانم بەئاسانى خۆمى پى بچووينم، دەزانم كە مىللەتەكانيان و دەولەتەكانيان شانازىيەكى ھىندە زۆر بە دەولەمەندىيەكەيانەوہ دەكەن لەبەر ئەوہى پىنيسانسيان داھىناوہ، پوئىشنىبرى و ھاوچەرخىبوونيان دۆزىوہتەوہ، ھەندىك جار دەكەونە ناو

خوبه دلېوون و له خوبایېوونیکه وه، که نژیک ده بیته وه له
که مژه یېیه کی هه مان شیوه.

که واته نهک ته نها باوکم، به لکو هه موومان زور زیاد
گرنگی ده دین به بیرکړنه وهی نه وهی دنیا ناوه نډیکي
هه یه. له گه ل نه وه شدا، نه و شته ی که چه نده ها سال نیمه
توند ده کات له ژووریکدا بق نه وهی بنووسین، ړیک به
پنچه وانه وه، متمانیه؛ پوژنیک نووسینه کانمان ده خوینرینه وه
و تینی ده گن، چونکه نه مه باوه ړیکه له باره ی نه وهی له
هه موو شوینیکي دنیا دا مرقه کان له یهک ده چن. به لام به
نووسینه کانی خوم و باوکمدا ده زانم که نه مه گه شېنیه کی
بریندار و ده رده داره به هو ی توپه یی مانه وه مان له که نار
و ده روه ی نه و ناوه نده دا. زور جار له ناخدا هه ستم به و
عشق و نه فره ته ی دوستو یفسکی کردوه، که به درېژایی
ژيانی هه ستي پڼ ده کرد به رامبه ر به پوژئاوا. به لام نه و شته
پاستییه ی که له وه وه فیزی بووم، نه و سه رچاوه ی پاستییه
که شېینه نه وه یه که نه م نووسه ره گوره یه به بیرکړنه وهی
له په یوه نډی نیوان عشق و نه فره ت له باره ی پوژئاواوه،
دنیا یه کی زور جیاوازتری پڼک هینا که له سه روو نه وانه وه
بوو.

هه موو نه و نووسه رانه ی ژيانیان داوه به م پیشه یه،
نه م پاستییه ده زانن: نه و دنیا یه ی که چه نده ها سال به
نووسینگه لیک پڼکی ده هینن له نه نجامی هوکاری دانیشتمان
له سه ر میزیک و نووسینمان، له کو تاییدا له شوینیکي زور
جیاوازدا جیگیر ده بیت. له سه ر نه و میزه ی که به خه مباری
یاخود تووپه یییه وه داده نیشین له سه ری، ده گه یه دنیا یه کی

جياواز تىرى سەروو ئەو خەمبارى و توورەيىيە. بلىنى باوكىشىم نەگەيشتىيىتە دىنايەكى وەھا؟ ئەو دىنايەى كە دواى گەشتىكى درىژ دەيگەيتى، ھەستى پەرجوويەك دەدات بە ئىمە، وەك دەركەوتنى دوورگەيەك، كە چۆن دواى گەشتىكى درىژ بەناو دەريادا، كاتىك كەشە تەماويىەكە پروون دەيىتەو، بە ھەموو پەنگەكانىيەو ھەيواشى لەبەرامبەرماندا دەر دەكەويت. ياخود ئەمە لەو شتانە دەچىت كە گەرۆكە پوژئاوايىيەكان ھەستىيان پى كىردو، كاتىك بە كەشتى لە باشوورەو ھەزىك بوونەتەو و تەمى سەرلەيىانى پروون بووتەو و ئىستانبوليان بىنيو. لە خالى كۆتايىيى ئەو گەشتە درىژەدا، كە بە ئومىد و مەراقەو بۆى دەكەويتە پى، شارىكى تەواو، دىنايەكى تەواوى لىيە بە مزگەوت، منارە، مال، كۆلان، گرد، پرد و ھەرازەكانىيەو. مەروۇف يەكسەر دەيەويت بچىتە ناو ئەم دىنا نوئيەى دىتە بەرامبەرى، دەيەويت تىيدا ون بىيت، وەك چۆن خويىنەرىكى باش ون دەيىت لەناو پەرەكانى كىيىكدا. لەبەر ئەو ھى لە كەناردا، لە دەرەو ھى ناوەنددا، توورەين، ياخود پىك لەبەر ئەو ھى خەمبارىن، لەسەر مەزىك دانىشتووين و دىنايەكى نويمان دۆزيووتەو، كە ئەم ھەستانەمان لەبىر دەباتەو.

ئىتر بە برۆاى من ئىستانبول ناوەندى دىنايە، پىك بە پىچەوانەى ھەستى مندالى و گەنجىتىمەو. نەك بەتەنھا لەبەر ئەو ھى پىدەچىت ھەموو ژيانم تىدا بەسەر بردىت، بەلكو لەبەر ئەو ھى لە ھەمان كاتدا سىوسى سالا بە لەيەكچوواندىم لەگەل يەكەيەكى ھەموو مەروۇف، كۆلان، پرد، سەگ، چاوكى ئا، قارەمانى سەير، دوكان، سىماناسراو، سىبەرى ترسناكى

نامو، خاله تاریک، شه و پوژه کانیدا باسم کردووه. ئەم دنیایه ی خه یالم کردووه، له دوای خالیکه وه له دهستی من دهر دهچیت، له ناو سه رمدا، له و شاره راسته قینه تره ی تیتیدا ده ژیم. ئەو کات، ئەو مروڤ، کۆلان، شت و بینایانه وهک بلیی هه موو پیکه وه له نیوان خویاندا دهست دهکهن به قسه کردن، وهک بلیی له ناو خویاندا په یوه ندییهک پیک دههینن که من پشتر نه متوانیوه ههستی پی بکه، وهک بلیی نهک له خه یاله کان و کتیه کانی مندا، به لکو خویان بو خویان دهست دهکهن به ژیانکردن. ئیدی به بروای من ئەم دنیایه ی که به سه بر و خه یال دروستم کردووه، وهک بلیی به دهرزی بیر هه لیکه نم، له هه موو شتیک راسته قینه تره.

کاتیک سهیری باوله کهم دهکرد، ده موت با پشینه بریار نه دم به رامبه به باوکم، ئەویش چهنده ها سالی داوه بهم پیشه یه، به لکو ئەم جوړه دلخوشیه ی نووسه ره کانی دوزبیته وه. سوپاسگوزاری ئەو بووم، چونکه باوکیکی ئاسایی نه بوو که فرمان بکات و شت قه دهغه بکات یان بیسه پینیت و سزام بدات، هه موو کات منی ئازاد دهکرد، زور پیزی لی دهگرتم. به پیچه وانیه ی زوریک له هاو پیکانی سه رده می مندالیم و گه نجیتیمه وه، چونکه نه مده زانی ترسی باوک چیه، هه ندیک جار باوه پم وا بوو که هیزی خه یالم ده توانیت به ئازادی یاخود مندال ئاسا کار بکات، له ناخوه بیرم له وه ده کرده وه، له بهر ئەوه ی باوکم له سه رده می گه نجیتیدا ویستویه تی بیت به نووسه ر، من توانیومه بیم به نووسه ر. ده بووایه به سنگیکی فراوانه وه نووسینه کانیم بخویندایه ته وه، له و شتانه ی بگه یشتمايه که له ژووری ئوتیله کاندان نووسیونی.

بە بىر كىرگەن ۋە يەككى گەشپىنە ۋە باۋلەكەي باۋكەم كىرگەن،
 كە چەندەھا رۇژ لەو شۆپنە دابوو كە خۇي داي نابوو،
 ھەموو ئىرادەم خستە كار و ھەندىك لە پەپە و دەفتەرەكانىم
 خۆپىندەۋە. باۋكەم چىي نووسىبوو؟ دىمەنەكان لە ئوتىلەكانى
 پارىسەۋە دىتەۋە يادىم، ھەندىك شىعر و ھەندىك دژە بىر
 و تىفكرىن... ئىستا ۋەك كەسىك ھەست بە خۇم دەكەم،
 كە چۇن دواي پروداۋىكى ھاتۇچۇ بەئەستەم بىرى ئەو
 شتانەي دەكەۋىتەۋە كە بەسەرىدا ھاتوۋە و ئەگەر زۇر لە
 خۇيشى بىكات، نايەۋىت زىاترى بىر بىكەۋىتەۋە. لە سەردەمى
 مىندالىمدا، كاتىك دايكەم و باۋكەم لەۋەدا دەبوون دەست بىكەن
 بە شەپ، واتە كاتىك يەككىك لە بىدەنگىيە كوشىندەكان دەستى
 پى دەكرد، باۋكەم يەكسەر رادىۋكەي دەكردەۋە بۇ ئەۋەي
 كەشەكە بگۇرپىت، چۈنكە موزىك زووتر ئەو شتانەي بىر
 دەبردىنەۋە كە پوۋى دابوو.

با مىنىش بابەتەكە بە يەك-دوو قسە بگۇرپم، كە خۇش
 دەۋىتسىرىن و ھەمان كارى موزىكەكە دەكەن! ۋەك دەزانىن
 ئەو پىرسىارەي زۇر خۇشەۋىستە و زۇر لە ئىمەي نووسەر
 دەكرىت ئەمەيە: بۇچى دەنووسىت؟ لەبەر ئەۋەي لە ناخمەۋە
 ھەلدەقۇلىت دەنووسم! لەبەر ئەۋەي ۋەك كەسانى تر ناتوانم
 كارىكى ئاسايى بىكەم دەنووسم. لەبەر ئەۋەي كىتىيى ۋەك
 كىتىيەكانى مەن بنووسرىن و بىانخوئىنمەۋە دەنووسم. لەبەر
 ئەۋەي توۋرەم لە ھەمووتان، لە ھەموو كەسىك، دەنووسم.
 لەبەر ئەۋەي بە درىژايىي رۇژ لە ژوۋرىكدا دانىشتىن
 لەسەر كورسىيەك دلخۇشم دەكات دەنووسم. لەبەر ئەۋەي
 دەتوانم بەتەنھا بە گۇرپىنى راستى بەرگەي راستى بگرم

بویه دهنووسم. له بهر شهو هی هه موو دنیا بزانیټ که من،
ئیمه و نهوانی تر، هه موومان له ئیستانبول و له تورکیادا
ژیانیک ی چۆن ده ژین و ژیاوین دهنووسم. له بهر شهو هی
بونی کاغزه ز و قه له م و مه ره که بم خو ش دهو یت دهنووسم.
له بهر شهو هی له هه موو شتیک زیاتر باوه ږم به نه ده بیات
و هونه ری پوماننووسینه دهنووسم. له بهر شهو هی نووسین
پاهاتن و تامه زرؤیییه دهنووسم. له بهر شهو هی ده ترسم له بیر
بکړیم دهنووسم. له بهر شهو هی ئاره زووم له شه و ناوبانگ
و په یوه سستییه که دروستی ده کات دهنووسم. بۆ شهو هی
به ته نها بمیتمه وه دهنووسم. له بهر شهو ده دهنووسم به لگو
تیبگم که بۆچی شه ونده به پڙه یه کی زور تووږه ده بم
له هه مووتان و له هه موو که س. له بهر شهو هی ئاره زووم
له خو یندنه وه یه دهنووسم. بۆ شهو هی ئیتر شه و پومان و
نووسینانه، شه م په پانه ته واو بکه م که دهستم کردووه به
نووسینان، دهنووسم. له بهر شهو هی هه موو که س چاوه ږنی
شه مه یه لیم دهنووسم. له بهر شهو هی وه ک مندالیک باوه ږم
به نه مری کتیبخانه کان و وه ستانی کتیبه کانمه له په فه کاند
دهنووسم. له بهر شهو هی به شیوه یه کی باوه پښه کراو ژیان
و دنیا، هه موو شتیک زور خو ش و سه رسو و پښه ره
دهنووسم. له بهر شهو هی به وشه کردنی هه موو شه و جوانی و
دهوله مندییه ی ژیان چیژی هه یه، دهنووسم. له بهر چیژه کانی
دروستکردن و دارشتنی چیرۆک دهنووسم. وه ک چۆن له
خونده پروو ده دات، له بهر شهو هی له و هه سته ږزگارم ببیت
که وه ک بلنی به هیچ شیوه یه ک ناتوانم بچم بۆ شوینیک ی
تر، دهنووسم. له بهر شهو هی به هیچ شیوه یه ک دلخو ش نابم

دەنوسم. بۇ ئەوئەى دىلخۇش بىم دەنوسم.
 ھەفتەيەك دواى ئەوئەى باوكم ھات بۇ نووسىنگەكەم
 و باولەكەى بۇ ھىنام، دووبارە سەردانى كردم و پاكتىك
 شوكلاتەشى ھىتابوو، ھەر وەك چۆن ھەموو جارىك ئەمەى
 دەكرد (بىرى دەچووەوە كە چلوھەشت سالم). دووبارە
 گفتوگومان لەبارەى ژيان، سىياسەت و قسەوقسەلۇكى ناو
 خىزانەوہ كرد و پىگەوہ پىگەنن. باوكم بۇ ساتىك چاوى گىر
 بوو لەو گۆشەيەى كە باولەكەى لى دانابوو، تىگەيشت كە
 باولەكەم لەویدا ھەلگرتووہ، لام بردووہ. چاومان كەوتە سەر
 چاوى يەك. پىدەنگىيەكى بىزاركەر و شەرمەين بالى كىشا.
 چاوم لەسەر چاوى لا برد، پىم نەوت كە باولەكەم كردۆتەوہ
 و ھەولم داوہ شتەكانى ناوى بخوینمەوہ. بەلام ئەو تىگەيشت.
 منىش تىگەيشتەم كە ئەو تىگەيشتووہ. ئەويش تىگەيشت كە
 من تىگەيشتووم ئەو تىگەيشتووہ. ئەم تىگەيشتانەش لەناو
 چەند چركەپەكدا چەند بخايەنیت، ئىتر ھەر ئەوئەندەى خاياند.
 چونكە باوكم كەسىك بوو كە متمانەى بە خۇى ھەبوو،
 ئاسوودە و دىلخۇش بوو: وەك ھەموو كاتىك دەستى كرد
 بە پىگەنن. كاتىكىش چووە دەرەوہ و پۆيشت، وەك باوكىك،
 سەرلەنوچ ئەو قسە شىرىن و بەجەرگەرانەى دووبارە
 كردهوہ كە ھەمىشە پىى دەوتم.

بەئىرەبىيەوہ لەدواوہ سەيرى دۇخى دىلخۇشى و
 بىخەموخەفەتىى باوكم كرد. بەلام لەيادمە ئەو پۆژە لە
 ناخمدا دىلخۇشەىكى شەرمەين جوولەى كردبوو. پىدەچىت
 ھىندەى ئەو ئاسوودە نەبم، وەك ئەو ژيانىكى ئاسوودە و
 بىخەموخەفتم بەسەر نەبرد، بەلام ھەستى ئەوئەى كە ھەقى

نووسینم داوه، ټنگه‌یشتن... له بهر نه وهی له بهرام بهر باوکمدا
هه ستم به مه ده کرد، شهرم ده کرد. له سه روو نه وه شه وه
باوکم نه بوو بوو به ناوه ندی سه رکوتکری ژيانی من،
منی ئازاد کرد بوو. پیوسته هه موو نه مانه نه وه مان وه بیر
بهینیت وه که نووسین و نه ده بیات، له گه که موکورتیه کی
ناوه ندی ژيانماندا، به قولی به سترانه ته وه له گه که هستی
دلخوشتی و تاوانباریتیدا.

به لام نه و پوژه یه کسه بیرم که وتبوو وه چیرۆکه که م
لایه نیک تر ی هیه، که زیاتر وای لئ ده کردم هه ست
به تاوانباری بکه م. بیستوشه ش سال پیش نه وه ی باوکم
باوله که یم بۆ بهینیت، کاتیک ته مه نم بیستودوو سال بوو،
وازم له هه موو شتیک هیتابوو، بریارم دابوو بیم به
پۆمانسوس، خۆم له ژووریکدا توند کرد بوو، دوا ی چوار
سال یه که م پۆمانم ته و او کرد بوو به ناوی جه رده ت به گ
و کره کانیه وه، له بهر گیراوه یه کی کتیه که م، که به تابعه
نووسرا بوو وه و هیشتا بلاو نه بوو بوو وه، به ده ستی
له رزۆکه وه دابوو به باوکم تا بیخوینیت وه و بۆچوونی خۆیم
له باره ی پۆمانه که وه پئ بلیت. چونکه باوکم به پیچه وانه ی
دایکه وه دژی نه وه نه بوو بیم به نووسه ر، به لای منه وه
دانپیدانانی نه و گرنه بوو، نه که به ته نها له بهر نه وه ی متمانم
به چیژ و زیره کییه که ی هه بوو. له و کاته دا باوکم له گه که
ئیمه دا نه بوو، دوور بوو. به بیسه بری چاوه پنی گه رانه وه یم
کرد. دوا ی دوو هه فته، کاتیک گه راپیه وه، به خیرایی چووم
ده رگا که م لئ کرده وه. باوکم هیه شتیک نه وت، به لام به
شیوه یه کی وه ها باوه شی پید ا کردم، یه کسه ر ټنگه یستم که

كتىبەكەمى زۆر بەدل بوو. بۇ ماوەيەك كەوتىنە دۇخى جۆرە
 بىدەنگىيەكەو، كە لە ساتىكى عاتىقى قولدا دىتە مەيدانەو.
 دواتر، كاتىك كەمىك ئاسوودە بووين، دەستمان كرد بە
 گفتوگۇ، باوكم بە جۇشىكى زۆر و زمانىكى پياھەلدانەو
 متمانەى خۇى بۇ من، ياخود يەكەم كىتىم دەر برى، پىتى
 وتم كە رۇژىك ئەم خەلاتە بە دەست دەھىنم، كە ئەمرو بە
 دلخۇشىيەكى گەرەو پەسەندى دەكەم.

باوكم بەدەر لە باوهرى بە خەلاتەكە، ياخود بىهويت وەك
 ئامانجىك پىشانى بدات، وەك باوكىكى تورك ئەم قسەيەى
 كردبوو، كە بۇ ئەوھى يارمەتىى كۆرەكەى بدات و بەجەرگى
 بكات، بە كۆرەكەى دەلەت، "رۇژىك دەبىت بە جەنەرال!" بە
 درىزايىي چەندەھا سالىش، ھەموو جارىك كە دەبىننم، بۇ
 ئەوھى بەجەرگىرم بكات، ئەم قسەيەى دووبارە دەكرەو.

باوكم لە ۲۲ى كانوونى يەكەمى ۲۰۰۲دا كۆچى دوايىى
 كرد. ئەندامە بەرپزەكانى ئەكادىمىيائى سوید، كە ئەم خەلاتە
 گەرەيە و ئەم شەرەفەم پى دەبەخشن، ميوانە بەرپزەكان،
 لەرادەبەدەر دەموسىت ئەمرو باوكم لەنئوانماندا بىت.

كانوونى يەكەم ۲۰۰۶، ستۆكھۆلم
 وتارى پاموك پىش وەرگرتنى خەلاتى نۆبل.

ئەو نووسەرەى ئاماژەى بۇ دەكرىت

سى سالە دەنوسم، زەمەنىكى زۆرىشە ئەم قسەيە دووبارە دەكەمەۋە. ئەۋەندە ئەم قسەيەم دووبارە كررۇتەۋە، لە راستى دەر چوۋە، چونكە چوۋىنە ناۋ سىۋىيەك سالەۋە. بەلام دووبارە شتىكى خوشە كاتىك دەلیم سى سالە پۇمان دەنوسم. بەلى، ئەمەش پىك راست نىيە. جارجارىك شتى تىرىش دەنوسم، ۋەك ئەزموون و پەخنە، چەند شتىك لەسەر ئىستانبول ياخود سىياسەت، ياخود وتار دەنوسم بۇ كۆبۈنەۋەى لەم شىۋەيە... بەلام پىشە بىچىنەيىيەكەم، ئەو شتى دەمبەستىتەۋە بە ژيانەۋە، نووسىنى پۇمانە... زۆر نووسەرى درەۋشاۋەش ھەن كە نىۋسەدەيە دەنوسن، ئەمە ماۋەيەكى زۆر زىاترە لەۋەى من، بەلام زۆرىش سەرنجىيان پانەكىشاۋە بۇ ئەم خالە... نووسەرەكانى ۋەك تۇلستۇى، دۇستۇقىسكى ياخود تۇماس مانىش، كە زۆر كەيفم پىيان دى و تا ئىستاش بەشەيدايىيەۋە دەيانخوئىتمەۋە، زىاتر لە پەنجا سال چالاكانە لەسەر نووسىن بەردەۋام بوون، نەك سى سال... ئەو كات بۇچى من باس لە سى سال دەكەم؟ لەبەر ئەۋەى دەمەۋىت باس لە نووسەرېوون و پۇماننوسى

بکەم، وەك بلیتی باس لە راھاتنیک بکەم.

بۆ ئەوەی بتوانم دلخۆش بم، پێویستە ھەموو پۆژیک کەمیک سەرقالی ئەدەبیات بم. وەك ھەندیک نەخۆش، کە پێویستە ھەموو پۆژیک کە وچکێک لە دەرمانەکە ی بخوات... لە سەردەمی منداڵیدا کاتیک زانیم ئەوانە ی نەخۆشیی شەکرەیانە دەبێت ھەموو پۆژیک دەرزییەك لە خۆیان بدەن بۆ ئەوەی بتوانن وەك ھەموو کەس بەردەوام بن لە ژیان، زۆر دلەنگ بووبووم بۆیان؛ بیرم لەوە کردبوو ھە کە ئەم نەخۆشانە نیوەمردوون. لەم پوانگە یەو، ئالودەبوونم بە ئەدەبیاتەو مەنیشی ھێناو ھەتە باری "نیوەمردوو." بەتایبەتی کاتیک نووسەرێکی گەنج بووم، وام دەزانی ئەوانە ی کە پێیان دەوتم "لە ژیان دا براویت،" ئاماژە بەو باری "نیوەمردوو" دەکەن. دەشتوانین بە مە بلیتین نیو ھەختو. ھەندیک جار بیرم لەو ھەش کردو ھەو، بەلکو مردووم و ھەول دەدەم تا بە ئەدەبیات جەستەکە ی ناوم زیندوو بکەم ھەو، بیگەرێنم ھەو ناو ژیان. ئەدەبیات بۆ من وەك دەرمان پێویستە. ئەو ئەدەبیاتە ی کە پێویستە ھەموو پۆژیک "بەکاری" بەینم وەك دەرماننیک، کە بەکە وچک یاخود بە دەرزی بەکار دەھێنریت، ھەندیک تاییەتمەندی و خەستیەکی واتاداری ھەیە، وەك کیشانی ئەسرا^۱.

سەرھەتا دەبێت "دەرمانەکە" باش بێت. بە برۆای من، باش واتە راستەقینە و بەھێز. پۆماننیک بەھێز و چر و قوول کە بتوانم باو ھەم پنی ھەبیت، لە ھەموو شتیک زیاتر دلخۆشم دەکات، دەمبەستیت ھەو بە ژیان ھەو. پۆماننیکش ھەلدەبۆیرم کە

۱ ئەسرا: ماددە یەکی ھۆشبەری روو ھەکییە.

نوسه ره که ی مرد بیت. چونکه ئیره ییبه کی بچووکیش هیه تا نوسه ره که چیژ له و شه یداییه م نه بینیت که له ناخمه وه هه لده قولیت. تا کو ته مه نم به ره و پیش بچیت، ئه وه ده بینم که باشترین کتیب ئه و کتیبانه ن که نوسه ره کانیا ن مردوون. ئه گهر نه شمردین، ئه و ا ئه م نوسه رانه وه ک ختویک وان له نیوانماندا. له بهر ئه وه، کاتیک ئه وان له کولانه کاندایه بینین، تووشی جوشو خرۆش ده بین، باوه پ به چاومان ناکه ی ن، وه ک بلی ختویکمان بینیت، به مه راقه وه له دووره وه سه یریکیان ده که ی ن. که م که سی به جه رگ هیه رابکات بۆ لای ئه و خینه و داوای واژوی لئ بکات. هه ندیک جار بیر له وه ده که مه وه که داوای ماوه یه ک ئه و نوسه ره ش ده مریت، به و شیوه یه ش کتیه کانی له دلماندا، له شوینیکی بهر زتردا چیگیر ده بن. به لام به دلنایای ئه مه هه میشه به و شیوه یه نییه...

ئه گهر خۆم ئه و "بره، ئه ده بیاته" بنوسم که پتویسته هه موو پوژیک به کاری به ینم، شتیکی زور جیاواز تره. چونکه نووسینی نیوپه په ی باش، باشترین چاره سه ر و گه وره ترین سه رچاوه ی دلخۆشییه بۆ ئه وانه ی که وه ک من. ده توانم بلیم سی ساله هه موو پوژیک له ژووره که مدا زیاتر له ده کاتژمیر له سه ر میژه که م داده نیشم و ده نووسم. ئه گهر به راوردی ئه م سی ساله بکه یت له گه ل ئه و بره دا که توانیومه ته وایان بکه م و بلاوم کردوونه ته وه، پوژی نزیکه ی نیوپه په که متری بهر ده که ویت. له سه روو ئه وه شه وه، ئه گه ریکی گه وره ی هیه له و پیژیه ش که متر بیت که من پنی ده لیم "باش". ئه مه ش دوو هۆکاری گه وره یه بۆ ئه وه ی نا ئاسووده بیت.

به لام با به هه له تینه گه ن: که سیکی وه ک من که ئالووده ی

ئەدەبىيات بىت، ئەۋەندە پروكەش نىيە كە بە جوانى و ژمارەى ئەو كىتبانەى نووسىۋىنى، ياخود بە سەرگەۋتەكەى دلخۆش بىت. ئەو بەتەنھا لەبەر ئەۋە ئەدەبىياتى دەۋىت تا ئەو پۇژە قورسەى پى پزگار بكات كە تىيدا دەۋى، نەك بۇ ئەۋەى ھەموو ژيانى پزگار بكات. ھەمىشەش پۇژەكان قورسە. لەبەر ئەۋەى نانوسىن ژيان قورسە. لەبەر ئەۋەى ناتوانى بنوسىن ژيان قورسە. لەبەر ئەۋەى دەشنىۋىن ژيان قورسە، چونكە نووسىن زۇر قورسە. ئەگەر مەسەلەكە ئەۋە بىت كە لەناۋ ئەم ھەموو قورساىيىانەدا ئومىدىك بدۆزىتەۋە تا بتوانىت پۇژەكەى پى بەسەر بەرىت، خۇ ئەگەر ئەۋە كىتپ و پەرەنش باش بن كە ئىۋە دەبات بۇ دىنپايەكى نوئ، ئىدى ئەمە واتاى ئەۋەيە ئەۋە پۇژە ئاسۋودە و دلخۆشىت.

با باسى ئەۋە بىكەم، ئەگەر پۇژىك بەباشى نەمنوسىبىت، لەناۋ كىتپىكدا كە دەبىتە ھۆى دلدانەۋەم خۇم ون نەكرىبىت، ھەست بە چى دەكەم. لە ماۋەيەكى كورتدا دىنا لە بەرچاۋمدا دەبىت بە شوپىنكى خراپ و ويران كە بەرگە ناگىرىت؛ ئەۋانەى دەمناسىن، تىدەگەن كە منىش لەۋ دىنپايە دەچم. بۇ نمونە كچەكەم، شەۋ بە پروخسارە ناۋمىدەكەمدا يەكسەر تىدەگات كە ئەۋە پۇژە نەمتوانىۋە بەباشى بنوسىم. دەمەۋىت ئەمە لەۋ بشارمەۋە، بەلام ناتوانىم. لەم ساتە خراپانەدا بىر لەۋە دەكەمەۋە كە "ژيان و مردنىش يەك شتە." نامەۋىت قسە لەگەل كەسدا بىكەم، كەسىش نايەۋىت قسەم لەگەلدا بكات كاتىك لەم حالەدا دەمىنن. لە راستىدا دوانىۋەپۇى ھەموو پۇژىك، لەنىۋان كاتژمىر يەك بۇ كاتژمىر سى، شتىكى لەم شىۋەيە كەمىك دەنىشىتە سەر پۇخم، بەلام ۋەك دەرمانىك

به باشی فیری به کارهینانی نووسین و کتیبه کان بووم، پېش
نه وهی به ته واوه تی بگه ږیمه وه ناو جه ستم، خړم له و دوخه
ږزگار ده کم. نه گهر به هوی گه شته وه بڼ ماوه یه کی دريژ
کاغه ز و دهرمانه بڼمه ره که به کم به کار نه هینا بیت، یاخود
وهک سهرده می کون به هوی سهر بازی، پیدانی پاره ی
پسوله ی غاز، له نیستاشدا به هوی دهرده سیاسیه کان و
کی دهرانیته به هوی کام به ره به سته وه، نه گهر نه توانم نه م
دهرمانه به کار به یم، هه ست ده کم به هوی نااسووده ییه وه
بووم به جوړه پیاوړکی چیمه ننوئاسا. چه پ و راستی
جه ستم به باشی کار ناکه، جومگه کانم ناسوورین، سهرم
ده بیت به به رد، وهک بلنی ثاره که شم بونیکي تری لی دیت.
پنده چیت نه م نااسووده ییه زیاتریش بخایه نیت: ژیان پره
له و سزایانه ی که مروف دوور ده خاته وه له دلدانه وهی به
نه ده بیات. له کاتی ناماده بوون له کو بوونه وه کی جه نجالی
سیاسیدا، چه نه بازی کردن له گهل هاوړیکانمدا له راپره وه کانی
قوتابخانه دا، کو بوونه وه له گهل خزمه کانمدا بڼ نانخواردنی
جه ژن، به ناچار ی گفتوگو کردن له گهل که سینکی باشد، که
میشکی پره له بابته تی نازانم چیی ته له قزیون و له دنیایه کی
تردایه، "چاوپنکه و تنیک له باره ی ئیشه وه،" که پېشتر پلانی
بڼ دانراوه، بازار کردنیکي ناسایی، چوون بڼ دادنوس،
وینه گرتن بڼ وهرگرتنی قیزه، ئیتر له م کاتانه دا له ناکاو
پیلووی چاوه کانم قورس ده بن، له ناوه راستی پوژدا خه وم
دیت. چونکه له و کاته دا نه ستمه بگه ږیمه وه بڼ ژووره کم و
به ته نها بمینمه وه، تاکه دلنه واییم نه وه بووه که له ناوه راستی
پوژدا له شوینی ناموذا بخه وم.

بەلى، بەلكو ئەدەبىيات پىئوستىيە راستەقىنەكە نىيە،
 پىئوستىيە راستەقىنەكە ئەوھىيە لە ژوورىكدا بەتەنھا بىمىنمەو
 و خەيال بكم. ئەو كات لەبارەى ھەموو مرقۇقەكانى ناو
 شوپنە قەرەبالغ، كۆبوونەوھى خىزان، قوتابخانە، ياخود
 نانخواردنى جەژنانەوھى خەيالى زۆر جوان دەكم. زياتر
 بەوردى بىر لەو مرقۇقەنە دەكمەوھى، زياتر بە دلخۇشيان
 دەزانم لە نانخواردنە قەرەبالغەكانى جەژندا. ھەموو شتىك
 لە خەيالىمدا راست و سەير و سەرنجراكىش دەبىت.
 ئىتر لەناو ئەم دنيايەى كە دەيزانىن، دەستم كردووه بە
 خەيالكدنەوھى لە دنيايەكى نوئى. بەو شىوھەش ھاتىنە سەر
 دلى بابەتەكەمان. بۆ ئەوھى بتوانم باش بنووسم، دەبىت
 باش بىزار بىم؛ بۆ ئەوھى باشىش بىزار بىم، پىئوستە بچمە
 ناو ژيانەوھى. كاتىك لە پوژىكى باراناويدا، پىك لەناو ئەو
 ژاوه ژاو، گرمە گرم، نووسىنگە، تەلەفۇن، عەشق، ھاوپىيەتى و
 كەناردەريايەكى خۆرھەتاو و پىوپرەسمى جەنازەكەدا دەبم،
 واتە كاتىك لەوھەدام بچمە ناو دلى ئەم ناوھەندانەوھى، لەناكاو
 ھەست دەكم كە لە راستىدا لە كەناردام. دەست دەكم
 بە خەيالىدروستكردن. ئەگەر پەشپىن بن، دەتوانن بىر لەوھى
 بكنەوھى كە بىزار بوون. لە ھەردوو حالەتەكەشدا دەنگىك لە
 ناخدا ھەيە كە دەلەت، "بگەرەوھى بۆ ژوورەكەت، لەسەر
 مەزەكەت دانىشە." پىگەى كەسانى تر نازانم، بەلام كەسانى
 وەك من بەم شىوھە دەبن بە نووسەر. ھەستىش دەكم
 كە ئەم پىگەيە، پىگەى نووسىنى سادە، چىرۆك - پۇمانە،
 نەك شىعر. ئەمەش كەمىك زياتر زانىاريم دەداتى لەبارەى
 تايبەتمەندىيە ئەو دەرمانەى كە پىئوستە ھەموو پوژىك

به کاری بهینم. به هوی هیزی دهرمانه که وه تیده گهین که سه که زور به باشی سوودی هم له زیان، هم له هیزی خه یالی وهر گرتووه.

ئهم لوژی که ی به چیرزی دانپیدانان و ترسی وتنی راستیه کان له باره ی خومه وه په ره ی ده که م، ئه نجامیکی گرنک و جیددی هیه، با یه کسه ر بچه ناو ئهم باسه وه. چه مکی پومانیکی کورت، که نووسین وهک "دهرمانیک"، وهک دلدانه وه یهک دیاری ده کات: هه ندیک پومانووسی وهک من بابه ته کانی ناو پومانه کانیا ن به گویره ی پیویستی ئهم خه یاله پوزانه یه هه لده بژیرن. هه موومان ئه وه ده زانین که پومانیک به ویست، بیرکردنه وه یه کی زور، به جوش و تووره یییه وه ده نووسریت. چیرزی ئه وه ی خوشه ویسته که مان به دلی بیت، که منرخاندنی ئه وه که سه ی که لی تووره یین، باسکردن له شتیک که زور حه زمان لیته، هه لسوکه و تکردن به شیوه یه ک، وهک بلی له باره ی شتیکه وه زانیاریت هیه که نایزانیته، خویندنه وه ت و خوشویستنت له لایه ن که سانی تره وه، بابه تی سیاسی، مه راقه تاییه ته کان، خووه شه خسییه کان و چه نده ها هوکاری نادیا ری تری وهک ئه مانه یا خود ناماقول، به نهینی یا خود به ئاشکرا ئاراسته ده دن به ئیمه ... هه میشه ئه وه خه یالانه هه ن که ده مانه ویت به م هه ستانه باسیان لیوه بکه یین. به ته واوه تی نازانین ئه وه هه ست و خه یالانه چین که ئیمه ده خه نه جووله، به لام ده مانه ویت له کاتی نووسیندا بمانخه نه جووله، پیک وهک په شابایه ک که نازانیت له کویره هاتووه. ته نانه ت وهک که شتیوانیک که نازانیت بو کوئ ده چیت، که میک ته سلیمی ئهم هه سته تاریکانه ده بین ... به لام

لە گۆشەییەکی میشتکماندا ھەر دەزانین کە لە نەخشەکەدا
 لەکویداین و دەمانەوێت بگەینە کوێ. تەناتەت بە بەراورد
 لەگەڵ ئەو نووسەرانی دەیاناسم و شەیدایانم، کاتیک
 زۆر خۆم دەدەم بە دەم ڕەشەباشەو، دەزانم بەرەو
 کوێ دەچم. پینستر پلان دادەنیم، ئەو چیرۆکە بەشەش
 دەکەم کە دەمەوێت بیگێرمەو، پێش ئەوەی بگەومە ڕێ،
 بەشەبەش حسابی بۆ دەکەم، لە نەخشەکەدا دیاریی دەکەم
 کە کەشتییەکە دەچێت بۆ کام بەندەر، چ باریک دادەگرێت،
 پینوێستە چ باریک ھەلبگرێت، ئەم گەشتە چەندی کات
 دەوێت. بەلام ئەگەر چارۆکەکانم بە ڕەشەبایەک ڤاوسین
 کە لە شویننکی چاوەروانەکراوە دەیت، بەرھەڵستی ناکەم
 لەوەی کە چیرۆکەکەم ئاراستە بگۆڕێت. لە راستیدا ئەو
 شتەئێ کە کەشتییە چارۆکە ئاوساوەکە بۆی دەگەرێت و
 لە بەرھەوینشچووندا، ھەستی پری و کاملییە. وەک بلیی
 بگەریم بۆ ئەو کات و شوینە تاییەتەئێ کە ھەموو شتیک
 تیندا بەر یەک دەکەون و لەگەڵ یەکدا پەیوەندییان ھەیە و
 ھەوایی یەکتە دەزانن. لەو کاتەدا ڕەشەباکە بەھێواشی
 نامینیت، ئەم جارەیان لە شویننکا خۆم دەبینمەو کە
 بەتەواوەتێ وەستاو و بیجوولەییە. ھەست دەکەم لەناو ئەم
 ئاوە تەماوییە وەستاوەشدا چەند شتیک ھەیە کە بێتە ھۆی
 ئەوەی ڕۆمانەکەم بەھێواشی پێش بکەوێت... ھەمیشە منیش
 دەمەوێت ئەو شتانەم بەسەردا بیت کە لە ڕۆمانی بەئەردا
 باسم لێو کردوون لەبارەئێ ئیلمامی شیعیییەو. ئەمە شێو
 ئیلمامیکە کە کۆلریدج باسی لێو کردووە، کاتیک شیعرەکەئێ
 بە ناوی "کوبلە خان" ھە (کوبیلای خان) نووسیو، چون

ههستی پئ کردوو و نه زموونی کردوو... منیش دهمه ویت به ئیلهام هه ندیک بار و برگه ی (وهک نه و ئیلهامی شیعره ی کۆلریدج یاخود (کا)، که قاره مانى ناو رۆمانى به قهرمه) رۆمانم به شیوه یه کی دراماتیکیکراو بۆ بیت، تا بینووسم. ئه گهر به سه بر و وریایییه وه چاره پئی بکه م، ئه مه ش ده بیت. رۆماننووسین ئاگادار بوونه له وهه ستانه ی باسم لیوه کرد، له ره شه با، ساته کانی ئیلهام، شوینه تاریکه کانی ناو ئه قل و کاته وهه ستاوه ته ماوییه کان.

رۆمانیش چیرۆکیکه که هه موو ئه م ره شه بایانه په سه ند دهکات، وه لامی ئیلهامی جۆراوجۆر ده داته وه و به شیوه یه کی واتادار هه موو نه و خه یالانه یه ک ده خات که ده مانه ویت دروستی بکه یین و سه رقالی بیین. به لام گرنگترینیشیان ئه مه یه: رۆمان جۆره سه به ته یه که که دنیا یه کی خه یالی هه لگرتوو، به رده وام ده مانه ویت به زیندوویی پای بگرین و ئاماده بیت. رۆمانه کان نه و پارچه خه یالانه یه ک ده خه ن که ده مانه ویت بچینه ناوی و یارمه تیمان بده ن چی زووتره دنیا بیزار که ره که مان بیر به رنه وه. به "نووسینی به رده وام" ئه م خه یالانه فراوان ده که یین، ئه م دووهم دنیا یه ده هینینه باریکی زیاتر فراوان، زیاتر کامل و پر له ورده کاری. تا کو بنووسین، به م دنیا نوییه ئاشنا ده بین، تا کو پیتی ئاشنا بین، له ئه قلماندا هه لگرتنی ئاسانتر ده بیت. ئه گهر له ناوه راستی رۆمانیکدا بم و به باشی بینووسم، ده توانم به ئاسانی بچه نیوان خه یاله کانی ئه م دووهم دنیا یه وه. رۆمانه کان دنیا یه کی نوین، کاتیک ده خوینرینه وه، یاخود به زۆری کاتیک ده نووسرینه وه، به دلخۆشییه وه ده چینه ناویان: باریکیان وه ر گرتوو به

ئەو ھەي بەئاسانى ئەو خەيالانە ھەلبىگرن كە پۇماننوسەكان دەيانەوئەت دروستى بكن. ھەك ئەو دلخۇشىيەى كە دەيدەن بە خوئەرى باش، دنيايەكى نوئى بەمتانە و پتەوئش دەبەخشن بە نووسەرە باشەكان، كە لە ھەر كاتتەكى پۇژدا رابكەنە ناوى، دلخۇش بىن تئيدا. ئەگەر توانىيەتەم، كەمىكىش بىت، دنيايەكى ئەوئەندە ناوازەم دروست كرىيەت، ئەو كات ھەر كە نزيك دەبەو ھە لە مئزى كاركرەنەكەم و كاغەزە نووسراو ھەكانەم، ھەست بە دلخۇشى خۇم دەكەم. پۇشەتەم لەم دنيا ئاسايى و سادەيەى كە پئى ئاشنان بەرەو دنيا فراوان و ئازادەكەى تر، پەيوەندى بە ساتەو ھەيە، زۇربەى كاتش لە ناخەو نامەوئەت بگەرپەو ھە، ناشەوئەت ئەم دنياى دوو ھە تەواو بكنەم، كە تا دەروات فراوان دەبىت، ناشەوئەت بىمە كۇتايى پۇمانەكە. ئەم ھەستەم ھەمەئەنگە لەگەل ئەم داخوازىيەى خوئەرىكى باشدا، كە دەزانىت لە نووسىنەو ھەى پۇمانىكى نوئەم: "تكاتان لى دەكەم با ئەم پۇمانەتان زۇر درىژ بىت!" كاتەك گۇيم لەم قسە بە دەبىت، ھەزار جار زياتر شانازى دەكەم ھەك لە قسە و ئاواتى بلاوكەرەو ھە خراپەكان كە دەلەن، "پۇمانەكەتان با كورت بىت!"

بەرەمەكانى مرقۇئەك لەبارەى ھەز و دلخۇشى شەخسى خۇيەو ھە، چۇن ئەوئەندە سەرنجى كەسانىكى زۇر رادەكىشەت؟ ئەوانەى كە مەن ناوم سەورەيان خوئەندۇتەو ھە، بىرى قسەكەى شەكورەيان دەكەوئەو ھە، لە كۇتايى پۇمانەكەدا، لەبارەى ئەو ھەى كە ھەولدان بۇ پوونكرەنەو ھەى ھەموو شەتەك جۇرە كەمژەبىيەكە. تئروانىنى مئش لەم بابەتەدا لە شەكورەو ھە نزيكە، نەك لە ئۇرھانە قارەمانە

بچووكەكەي لەویدا دایكى كەمىك لە ئاستى دادەبەزىنىت. بەلام بە مۆلەتى ئىوۋە دووبارە با گەمژەبىيەك بكەم، وەك ئۆرھان ھەلسوكەوت بكەم، با پرونى بكەمەوۋە بۇچى ئەو خەيالانەي كە دەرمانى نووسەرن دەبن بە دەرمانى كەسانى تىرىش: چونكە ئەگەر بەتەواوۋەتى لەناو پۇمانەكەدا بم و باش بىنووسم، واتە ئەگەر دوور كەوتىتەمەوۋە لە بىزارىي ژيانى پۇژانە، زەرەزى تەلەفۇن، پرسىيارەكان و داواكارىيەكان، ئەو ياسا ئازاد و بەھەشتىيەي لەگەل پۇمانەكەمدا پنى گەيشتووم، يارىيەكانى سەردەمى مندالىم دىتتەوۋە ياد. وەك بلىي ھەموو شتىك ئاسان بوو، لەناو ئەم ئاسانىيەدا دەستى كردوۋە بەوۋەي نەيتىيەكانىم بداتى، وەك ئەو مال، ئوتومبىل و كەشتىيانەي لە شووشە دروست كراون و ناوۋەوۋە خۇيان پىشان دەدن. كارم ئەوۋەيە ھەست بەم ياسايانە بكەم و تۆماریان بكەم؛ بەچىژەوۋە سەيرى ناو مالەكان بكەم، لەگەل قارەمانەكانمدا سواری پاس و ئوتومبىلەكان بىم و لە ئىستانبولدا بگەپىم؛ لەو شوپنەدا كە بىزار دەبىم، يەكسەر بە ھەست ئەو شتانە بگۆرم كە بىنيومن: رابواردن و نابەرپرسىارى؛ وەك چۆن لەبارەي مندالانىشەوۋە دەوترىت، كاتىك رادەبوئىرىت، شتىش فىر دەبىت. ئەگەر نووسەرىكى داھىنەر بىت، ئەو كات جوانترىن لایەنى نووسەربوون ئەوۋەيە كە بتوانىت وەك مندالىك دنيا لەبىر بكەيت، كاتىك بە دلى خۆت يارى دەكەيت، رادەبوئىرىت، ھەست بكەيت كە بەرپرسىار نىت، وەك بلىي لەگەل يارىچەكاندا يارى بكەيت، يارى بە ياساكانى ئەو دنيايە بكەيت كە دەيزانىن، كاتىك ئەمانەش دەكەيت، لە سووچىكى مىشكتاندا بە ھەموو

لايه نه كانيه وه ههست به بوونی بهرپرسياريتييه کی قول
 بکیت له پشت ئهه ئاسووده ييه مندالئاسا و ئازاده وه، که
 دواتر خوينه رهکانی ده به ستيته وه. به دريژايي هه موو پوژ
 یاری ده کهن، به لام هه ستيش ده کهن که له ناخه وه له هه موو
 که سيک زياتر جيدين. به ته نها له ناخه وه، به جيديه تيکی
 مندالئاسا هيزی پووبه پووبونه وه يه کی راسته وخوی کرۆکی
 ژيانتان هه لگرتووه. تاكو به به جهرگی ياسا زياد بکهن بۆ
 ئه و ياسايانه ی به ئازادی دروستتان کردووه و ياری پي
 ده کهن، ههست ده کهن که خوينه رهکانيش ده کهونه ناو هيزی
 پاکيشانی چيروک، زمان و پستهکانی ئهه ياسايانه وه و
 شوپنتان ده کهون. نووسه ربوون ئه و هونه ره يه که بتوانيت
 خوينه ره که ی به يتيته باريک که بلیت، ”منيش ريک ئه مهه
 دهوت، به لام نه متوانی ئه وهنده مندالئاسا بهه.“

هه ندیک جار ناتوانم بگه پيمه وه بۆ ساده يي مندالئاسای
 ئهه دنياه، که به خه يالدروستکردن، به هه لدانی چارۆکه
 به ره و په شه بايه کی ناوهخت و به سه يرکردنی نه خشه که
 دۆزيومه ته وه و گه شهه پي داوه. ئهه به سه ره هه موو
 نووسه ريکدا دیت. واته هه ندیک جار له شوپنيکدا ده ميتيته وه،
 ياخود دواي ماوه يه که ناتوانم به رده وام به له پۆمانه که، له و
 شوپنه دا که تييدا وه ستاوم. لهه جۆره دۆخانه دا که زۆر
 ده بينريت، به لکو که متر نا په حه تی ده چيژم به به راورد له گه ل
 نووسه رهکانی تردا؛ چونکه ده توانم له کونيکی تريشه وه
 بچمه وه ناو چيروکه کهم، نه که له و شوپنه وه ی که تييدا
 وه ستاوم، له بهر ئه وه ی به باشی سه يری نه خشه کهم ده کهم،
 ده توانم له به شيکی تری پۆمانه که وه دهست پي بکه مه وه.

ئمه زور گرنگ نییه. بهلام کاتیک سهرقالی هه ندیک دهردی سیاسی بووم که ئه مسال به سهرم هاتن، دووباره پووبه پووی هه مان ناره چته ی بوومه وه، هه ستم کرد که شتیکم له باره ی پۆماننووسینه وه ئاشکرا کردووه. هه ول دهدهم پوونی بکه مه وه.

سکالایه کی سیاسیم له سهر تۆمار کرابوو، ئه و دۆخه سیاسیه ی که که وتمه ناوی، منی هینابووه باریکی زیاتر "سیاسی، جیددی و بهرپرسیار" وهک له وه ی که ده موسیت. دۆخیکی خه مه ی بن بوو، با به پیکه نینه وه بلیم که زیاتر دۆخیکی پۆحیی خه مه ی بن بوو. له بهر ئه وه نه مه ده توانی ساده یی مندالئاسای پتویست بدۆز مه وه تا پۆمان بنووسم... کاتیک کیشه کان به هیواشی تیپه رین و پۆیشتن، بیرم له وه ده کرده وه که ده که پیمه وه بۆ ئه و "نا بهرپرسیاریتییه ی" که بۆ ماوه یه کی کاتی له ده ستم دابوو، ده ست ده که مه وه به یاری کردنه مندالئاسا و گالته پیکردنه کانم، پۆمانه که شم ته واو ده که م که سئ ساله کاری تیدا ده که م. به لام دووباره هه موو به یانییه ک، پینش ئه وه ی شاره که م، ئیستانبوله ده ملیۆنییه که له خه وه لسن، له سهر میزه که م داده نیشتم، پاشان له بیده نگیی کوتاییی شه ودا سه ره له نوێ هه ولم ده دا له و شوینه وه ده ست بکه مه وه به نووسینی پۆمانه که که تیدا وه ستابووم. بۆ ئه م مه به سته ش خۆم هیاک ده کرد، هه ولم ده دا بچه مه وه ئه و دووهم دنیا یه ی که خۆشم ده ویت. دوا ی ئه م هه وله زۆرانه، ده مبینی که به بهرچاومدا پارچه کانی پۆمانیک دین و ده چن که ده مه ویت بینووسم... به لام پارچه کانی ئه و پۆمانه نا که له نووسینه وه یدا بووم، ئه مانه چهند برکه یه کی

زۆر جياوازی پۇمانىكى تر بوون. لەو پۇژە ناخۇش و
 يىتەشئانەدا، ھەموو بەيانىيەك تا دەپۇى بېرگە، پىستە، فىگەر
 و وردەكارىيى سەيرىم لەبارەى پۇمانەكەى ترەو ە بۇ دەھات...
 دواى ماوہىيەك، لە دەفتەرىكدا دەستم کرد بە نووسىنەوہى
 پارچەكانى ئەم پۇمانە جياوازە، ھەموو ئەو وردەكارىيانەم
 وەك تىيىنى نووسى كە پىشتەر ھەر لە مېشكدا نەبوون.
 ئەم پۇمانە لەبارەى وىتەكىشىكى ھاوچەرخەو ە بوو كە
 مردبوو... ھىندەى ئەو بىرکردنەوانەى لەبارەى وىتەكىشە
 مردووہكەو ە دەھات بە مېشكدا، لەبارەى ئەو وىتەنەشەو ە
 كە ئەو كىشاپوونى بىرۇكە دەھاتە مېشكەو ە. دواى ماوہىيەك
 تىگەيشتم كە لەو پۇژە ناخۇشانەدا نەمتوانىو ە بگەرپمەو ە
 بۇ نابەرپرسىارىتپىيەكى مندالئاسا. تەنھا دەمتوانى بگەرپمەو ە
 بۇ پۇژانى سەردەمى مندالىم، كە بەردەوام وىنەم دەكىشا
 و بىرىم لەو ە كردبوو ەو ە بىم بە وىتەكىش (و ەك لە كىتپى
 ئىستانبولدا باسەم كردوو ە)، نەك مندالئاسا. دواتر ئەو سكاللا
 سىياسىيەى لەسەرم تۆمار كرابوو كۆتايى ھات، گەرپامەو ە
 بۇ نووسىنەو ەى ئەو پۇمانەى كە لە نووسىنەو ەيدا بووم بە
 ناوى مۇزەخانەى پاكىزەيىيەو ە. ئەمىرۇ بىر لەو ە دەكەمەو ە،
 پۇژىك ئەو پۇمانە بنووسم كە لەو پۇژانەى نەمدەتوانى
 بگەرپمەو ە دۇخى مندالئاسا و تەنھا دەمتوانى بگەرپمەو ە ناو
 ھەستەكانى سەردەمى مندالىم و يەك-يەك بېرگەكانى دەھاتن
 بە مېشكدا. بەلام لەم ئەزموونەو ە، لەبارەى پەھەندى
 پۇحىيى پۇماننووسىنەو ە يەك زانىارى لام ماوہتەو ە.
 دەتوانم ئەمە بە گورپىنى چەمكى وۇلگەن ئايزەرى
 پەخەنگر و پاميارىزان كە دەلەت، "ئەو خويئەرەى ئاماژەى

بۆ دهکړیت، “چون بمه ویت به خراپی به کاری بهینم، زور باش ټیږه یه نم. نایزهر گه شوی به چه مکی دره وشاوه ی نه ده بیات کردبوو به ناراسته ی خوینه ر. وتوویه تی واتای پښمانیک که ده خوینینه وه، نه به گشتی له ناو پرگه کانیداته، نه له و که شه دایه که پښمانه که ی تیدا نووسراوه، به لکو له نیوان هه ردوکیاندا یه. به گویره ی نایزهر، کاتیک کتیبیک ده خوینریته وه واتاکه ی دهر ده که ویت، ده شلیت، “نه و خوینه ره ی که کتیب ناماژه ی بۆ ده کات، “مه به سستی نه و کاره تاییه ته ی خوینه ره.

کاتیک خه یالم له پرگه، پرسته و ورده کاریه کانی کتیبیک جیاواز ده کرده وه له جیگه ی نه و کتیبه ی که ده مویست بینووسم، نیتر نه م چه مکم بیر که وته وه، بیرم له وه کرده وه هه موو نه و کتیبانه ی که پلانیان بۆ دانراوه و خه یالیان لی کراوه ته وه، به لام هیتشتا نه نووسراون، نووسه ریک هه یه که ناماژه ی بۆ بکه ن (واته نه و کتیبه ی که من له نیوه یدا مابوومه وه). نه گهر بین به و نووسه ره ی کتیبه که ناماژه ی بۆ ده کات، پاشان ده توانین کتیبه که ته واو بکین! به لام له نیوان دهرده سیاسیه کاندا، یاخود له ناو ژیان ی پوژانه، جه ره سی ته له فون، قهره بالفی ریگه ی هاتوچو و کوپونه وه خیزانییه کاندا ده که ومه نارچه تییه وه بۆ نه وه ی بیم به و نووسه ره ی نه و کتیبه ناماژه ی بۆ ده کات و من خه یالم لی کردو ته وه بینووسم. له و پوژانه شدا که سه رقالی کیشه سیاسیه نارچه ته کان بووم، نه مده توانی بیم به و نووسه ره ی نه و کتیبه ناوازه یه ناماژه ی بۆ ده کات که له نووسینه ویدا بووم. دواتر نه و پوژانه ټپه پین، وهک ده مویست، گه پامه وه

سەر پۇمانەكەم، ئاسوودەش دەبووم بە بىر كىرەنەو لەوھى كە لە ماوھىەكى كورتدا تەواوى دەكەم (بابەتەكە چىرۆكى عەشقىكە لەننەوان سالى ۱۹۷۵ و پۇژانى ئەمپۇماندا، لەناو دەولەمەنداكانى ئىستانبۇلدا پووى داو، كە پۇژنامەنووسەكان پىتى دەلەت سۆسىتەكانى ئىستانبۇل...). بەلام دواى ئەم ھەموو ئەزمونانە، تىگەيشتم لە راستىدا سى سالە ھەموو ھىزىم بۇ ئەو بەكار ھىناو كە بىم بەو نووسەرەى ئەو كىتبانە ئاماژەى بۇ دەكەن و دەمەوئەت بىاننووسم. پىدەچىت ئەمە گىرەگ بىت بۇ مەن، لەبەر ئەوھى ھەمىشە بەھىواشى وىستوومە كىتپى قەبارەگەرە و بانگەشەكەر بنووسم. خەيال كىرەنەو لە كىتپىك شتىكى قورس نىيە. ئەمە بەچرى دەكەم، پىك وەك خەيال كىرەنەوھە لەوھى كە بىم بە كەسىكى تر. ئەوھى كە قورسە، ئەوھىە بىت بەو نووسەرەى كە ئەو كىتپە ئاماژەى بۇ دەكات و خەيالتان لى كىرەتەو.

بەلام با سكالانەكەم. بەگىرەى ئەوھى تاكو ئىستاھوت پۇمانم نووسىو و بلاوم كىرەنەتەو، ئەگەر زۆرىشم لە خۇم كىرەت، پىدەچىت نووسەرەىك بىم بىتوانم ئەو پۇمانە بنووسم كە بىرم لى كىرەتەو. ئىستا دەزانم وەك ئەو كىتبانەى كە نووسىوم و لەدواو ماونەتەو، ھەندىك لەو نووسەرە تارمايىئاسايانەشم لەدوامەو جى ھىشتووە كە تانىويانە ئەم كىتبانە بنووسن. ئەو ھەوت "نووسەرەى كە ئاماژەيان بۇ كراو،" ھەرىكەيان لە مەن دەچىت، لە ماوھى سى سالدا بەپىنى زانىارى و باوهرى خۇيان، بە ھەموو بەرپرسىارىتى و جىددىيەتى ئەو مىندالانەى كە يارى دەكەن، باسيان لەو كىرەو كە دنيا، ژيان لە ئىستانبۇلەو و لە

باوەڵەكەى باوكم

شوينىكى هاوشيوەى شوينەكەى منەوہ چۆن دەبينریت.
زۆر ئارەزوو دەكەم بتوانم كە سى سالى تريت پۆمان
بنووسم، بە ھۆى ئەم بيانووہشەوہ بچمە ناو بەرگى
چەندەھا شووناسى دىكەوہ و بژيم.

ئۇكلاھاما، نيسانى ۲۰۰۶

وتارى پاموك لە كونفرانسى پەتەربوگ، لە زانكۆى
ئۇكلاھاما.

له قارس و فرانکفورت

چوون بؤ فرانکفورت و مانه وه تیندا چیژیکی گوره یه، چونکه (کا)ی قاره مانى یه کتیک له پۆمانه کانم، که به ناوی بهر وه یه، دوایین پانزه سالی ژيانی تیندا به سر بردووه. قاره مانه کهم تورکه، له گهل کافکادا خزمایه تییه کی نه ده بیان هه یه، نهک خزمایه تییه که له خوینه وه، که میکی تر دیمه سر خزمایه تییه نه ده بی. ناوی راسته قینه ی (کا)که ی من که ریم ئالاکوشئو غلووه؛ له بهر نه وه ی حه زی له ناوه که ی نه بووه، کورتکراوه ی ناوه که ی هه لېژاردووه. وهک دوورخراوه یه کی سیاسی، له سه ره تای سالی ۱۹۸۰دا هاتووه بؤ فرانکفورت. که سیتی ئه وه ندهش به مهراق نییه بؤ سیاست، ته نانهت سیاسه تی خوش ناویت: ئه قل و هوشی لای شیعه. قاره مانه کهم شاعیریکه، که له فرانکفورت ده ژى. به بی ویستی خوی سیاست وهک پرووداوینک له تورکیا ئیخه ی گرتووه. ئه گهر کاتم بهش بکات، ئه مپۆ ده مه ویت وهک پرووداو یهک-دوو شت له باره ی سیاسه ته وه بلیم. زۆر قسه هه یه بکریت، به لام خه متان نه بیته: پۆمانه کانم دریژن، به لام قسه کانم کورتن. پینج سال پیش ئیستا، له سالی ۲۰۰۰دا، بؤ نه وه ی ههچ

نەيىت بىتوانم لە پۇمانەكەمدا بەبى ھەلە باسى فرانكفورتى
 سالانى ۱۹۸۰-۱۹۹۰ بىكەم، ھاتم بۇ فرانكفورت، كە (كا)
 دوايىن سالەكانى ژيانى تىدا بەسەر بردوو. ئەو دەمە
 دوو كەس زۆر جوامىزانە يارمەتییان دام، كە ئەمىرۆ لەناو
 ئەم قەرەبالغىيەدان، لە سایەى ئەوانەو چووين بۇ باخە
 بچووكەكەى نزيك گوتلۆيدستراسەى پشتى بىنا كۆنەكانى
 كارگەكان، كە قارەمانەكەم دوايىن پانزە سالى ژيانى لى
 بەسەر بردبوو. دواتر، بۇ ئەوەى بىتوانم بىر بىكەمەو كە (كا)
 چۆن ھەموو بەيانىيەك لە مالەكەى خۆيەو پىي كىردوو بۇ
 ئەو كىتبخانەيەى شارەوانى، كە پۇژانە چەندەھا كاتژمىرى
 تىدا بەسەر بردوو، لە مەيدانى وىستگەكەو، كايەسرستراس،
 لە بەردەمى دوكانەكانى بابەتە سىكسىيەكان، ئەنەرستراسەى
 ميونيخ، دوكانى ميوەفرۆشە توركەكان، كەبابچىيەكان و
 دوكانى دەلاكەكانەو تا دەگاتە مەيدانى ھاوپتواخى پىمان
 كرد، تەنانت بە بەردەمى ئەم كلىسايەشدا پىمان كرد كە
 ئىستا لەناويداين. چووينە دوكانى كاوفهۆف، كە (كا) پالتوكەى
 لى كرىبوو و چەندەھا سال بە شانازى و دلخۆشەيەو
 لەبەرى دەكرد. بۇ ماوەى دوو پۇژگەپاين، چووين بۇ
 ئەو مزگەوت، كەبابچى، پىكخراو و قاوہخانەى ئەو گەپەكە
 كۆن و ھەژارانەى كە توركەكانى تىدا دەژين. ئەمە ھەوتەم
 پۇمانم بوو، بەلام بىرمە بە پىژەيەكى ناپتويست تىببىنى
 وردم نووسىبوو، ھەك پۇماننووسىكى نەشارەزای چاولىكەر،
 كە يەكەم پۇمانى دەنووسىت. بۇ نمونە، بلىنى لە سالى
 ۱۹۸۰كاندا رىگەى تراموا لەم گۆشەيەو تىپەپىيىت...
 ھەمان شتم لە شارى قارسى باكوورى پۇژھەلاتى

تورکیاش کړدبوو، که به شیکې پوډاوه کانی پښمانه که می
تیدا پوو ددهات. بڼه وهی پښمانه که م بنووسم، چنده ها
جار چووم بڼه م شاره، که زور شاره زای نه بووم، بڼه
ماوه په ک تیدا مامه وه، له گهل مرقه کاندایه کتریمان ناسی و
هاورپیه تیم پیک هینا، کولانه کولان و دوکانه دوکان شاره که
شاره زای بووم. چووم بڼه که په که دووره له بیرکراوه کانی
نه م شاره له بیرکراوه، که له گوشه په کی دووری تورکیادا
بوو، گفتوگوم له گهل نه و بیکارانه دا کرد که چایخانه کانیان
پر کړدته وه و تهنه ت ئومیدی نه وه شیان نیه کاریک
بدوزنه وه، گفتوگوم له گهل خویندکارانی ناماده یی و پولیسی
مده نی، یاخود نه و پولیسانه دا کرد که پوښاک فهرمیان
له بردا بوو و بهر ده وام شوینم ده که وتن، هره ها گفتوگوم
له گهل بهرپوه بهرکانی نه و پوښنامه شدا کرد که فروشیان
له ۲۵۰ دانه زیاتر نه بوو.

بڼه نه و باس له م شتانه ناکم تا بیانکه م به چیروکیک
که چوڼ پښمانی به مرم نووسیوه، بڼه نه و باسیان ده که م
تا له باره ی هونه ری پښمانه وه بچه ناو بابته تیکه وه، که پوښ
له دوا ی پوښ زیاتر درکم پی ده کرد: بابته که مان گوپینی
"نه وی تر، نامو، دوژمن" که ی ناو سه رمانه. هله به ته
پښمانه کان بڼه نه وه دهنووسرین که باس له مرقه کان بکه ن
و خه یال له و مرقه فانه بکهینه وه که له هاوشیوه ی هه مان
نه و حالانه ی ئیمه دان که دهیزانین و کردوومانه به دهر د بڼه
خومان. سه رها ده مانه ویت پښمانه که باس له که سیک بکات
که له ئیمه بچیت، تهنه ت باس له خومان بکات بڼه خومان.
باس له دایکیک، باوکیک، خیزانیک، مالیک، کولانیک، شاریکی

ناسراو و ولاتىك دىكەين، كە بەباشى دەيزانىن و لەوانەى
خۇمان دەچن. بەلام ياسا سەير و سىحراو يىكەنى ھونەرى
پۇمان لە ساتىكدا، خىزانەكەمان، مالىكەمان و شارەكەمان
دەھىتتە بارىك، كە ھەموو كەس بە خىزان و مال و شارى
خۇى دەزانىت. زۆر وتراو كە بۇرۇن بىرۇك پۇمانىكى زىاد
لە پىژە ئۇتۇبايۇگرافىيە، بەلام مەن لە تەمەنى ھەقدە سالىدا،
كاتىك پەرەكەنى ئەم پۇمانەم دەخوئىدەو، ۋەك بلىنى
چىرۇكى خىزانىك دەخوئىدەو كە بەئاسانى بە خىزانەكەى
خۇم دەچواند، نەك چىرۇكى خىزانى نووسەرەكە، كە
ھىندە نەمدەناسى. مىكانىزمە ناوازەكەنى ھونەرى پۇمان
يارمەتىى ئەۋەمان دەدات كە چىرۇكى خۇمان ۋەك چىرۇكى
ئەۋى تر پىشكەش بە ھەموو دىنيا بىكەين.

بەلى، ھونەرى پۇمان ئەۋەيە كە بتوانىن باس لە چىرۇكى
خۇمان بىكەين، ۋەك بلىنى باس لە چىرۇكى كەسانى تر
بىكەين: بەلام ئەمە تەنھا يەك لايەنى ئەم ھونەرە گەرەيەيە
كە چوار سەد سالە بە ھەموو ھىزىكىەۋە كار دەكاتە سەر
خوئىنەرەكەنى، جۇشوخروشى خۇى دەدات بە ئىمەى نووسەر.
لايەنەكەى تىرىشى ئەۋ شتەيە كە مەنى بىرۇ كۆلانەكەنى
فرانكفۇرت ياخود قارس: تواناى نووسىنى چىرۇكى كەسانى
تر ۋەك چىرۇكى خۇمان. بەۋ شىۋەيەش بە يارمەتىى پۇمانى
باش، ھەۋل دەدەين سەرەتا سنوورەكەنى كەسانى تر و
دواتر سنوورەكەنى خۇمان بىگۇپىن. "كەسانى تر" دەبن بە
ئىمە، "ئىمە" دەبىن بە كەسانى تر. ھەلبەتە پۇمانىك ھەردو
كارەكە لە يەك ساتدا دەكات. ھەم ژيانى خۇمان ۋەك ژيانى
كەسىكى تر باس دىكەين، ھەم بوارى ئەۋەمان بۇ دەكاتەۋە

که بتوانین ژيانی کهسانی تر وهک ژيانی خومان بنووسین. له بهر نه وه پټويست ناکات ناچار بيت بچين بؤ کولان و شاری تر، وهک چؤن من له پړومانی به مردا کردوومه. زوربه ی پړومانووسه کان، به مه بهستی نه وه هیزی خه یالیاں به کار دهینن که بتوانن خویان بکه ن به کهسانی تر، باس له کهسانی تر بکه ن وهک بلنی باس له خویان بکه ن. بؤ نه وه ی باشتر باسی نه مه بکه م، با نه م نموونه تان بده منی که خزمایه تی نه ده بییش دهیننه وه یاد: بلنی چی پرووی بدایه نه گهر به یانیه ک خوم وهک قالونچه ک ببینایه؟" به تیروانینی من، له پشت هه موو پړومانه گهره کانه وه نووسه ریک هه یه که که وتوته ناو چیژی خه یالی نه وه ی خوی وهک که سیکي تر ببینیت، داهیتانیکش هه یه که زور له سنووره کانی خوی دهکات. نه گهر به یانیه ک وهک قالونچه یه کی گهره خه برتان بیتنه وه، کاتیک ئیوه به دیوار و سه قفه کاند ا پاده کهن، بؤ نه وه ی پیشبینی بکه ن که دایکتان و باوکتان قیزتان لی ده که نه وه، ده ترسن و سیوتان تی ده گرن، زیاد له وه ی لیکولینه وه له سه ر قالونچه کان بکه یت، پټويسته کافکا بیت. به لام پش نه وه ی خومان بخه یه شوینی که سیکي تر، پټويست دهکات که میک لیکولینه وه بکه ین. به زورییش ده بیت بیر له م بابه ته بکه یه وه: نه م "که سه ی تر" کییه که پټويسته بیر ی لی بکه یه وه؟

نه م که سه که له ئیمه ناچیت، دهنگ ده دات به و خوپاراستنه سه ره تایی، په لامار، نه فره ت و ترسه غه ریزه بیبانه ی ناخمان، ده زانین که نه م هه ستانه هیزی خه یال و هیزی نووسینمان ده خاته جووله. "پړومانووس" به حکومی نه و

ياسا ھونەرييانەى كە بە دەستىيەيەتى، ھەستى كىردوۋە كە خۇچوۋاندىن لەگەل ئەم "كەسەى تر"دا ئەنجامىكى باشى دەداتى. پۇماننوس دەشزانىت ئەگەر ھەول بەدەيت بە پىچەوانەى بىروباۋەپى ھەموو كەسىكەۋە بىر بەكەيتەۋە، ئەو كات ئەم بىر كىردنەۋەيە بەرەۋ ئازادى دەيىيات. دەتوانرىت مېژوۋى ھونەرى پۇمان ۋەك مېژوۋى ئەو خۇگۇپىن و ئازاد كىردنەى خۇيشمان بنوسرىت كاتىك خۇمان دەخەينە جىگەى كەسىكى تر و بە ھىزى خەيالمان بەدەستى دەھىنىن. كىتىبى پۇبىنسۇن كرۇزۇ، كىتىبىكە كە ھىندەى بىر كىردنەۋە لە پۇبىنسۇن، تۈنەى بىر كىردنەۋەيە لە (جۈمە)، كە كۆيلەيەتى. دۇن كىشۇتېش پۇمانىكە كە ھىندەى بىر كىردنەۋە لەو سۈارچاكەى لە دىيەى كىتېبەكاندا دەژى، بىر كىردنەۋەيە لە سانچۇ پانزەى خزمەتكارى ئەو. دلخۇش دەبم بە خۇيىندەۋەى ئانا كارانىيا ۋەك پۇمانىكە كە خەيال لە كورپىك دەكاتەۋە ھاسەرىگىرىيەكى ئاسۋودەى كىردوۋە لەگەل ژنىكدا كە ھاسەرىگىرىيەكى ئاناسۋودەى كىردوۋە و ئەو دادەپمىنىت، لە ھەمان كاتدا ئەم پۇمانە درەۋشاۋەترىن پۇمانى تۇلىستۋىە. فلۇبىرى نووسەر، كە ھەرگىز ھاسەرىگىرىيە نەكىردوۋە و ھەۋلى داۋە خەيال لە ژنىكى ئاناسۋودەى ۋەك مادام بۇفارى بىكاتەۋە، بوۋە بە نمۈنەيەك بۇ تۇلىستۋى. مۇبىدىكى مېفل، كە گەۋرەترىن خەيالى كلاسكى پۇمانى ھۈچەرخە، كىتىبىكە كە لە پىگەى نەھەنگىكى سىپىيەۋە، بىر لە مەترسىيەكانى ئەمەرىكەى ئەو سەردەمە دەكاتەۋە، واتە خەيال كىردنەۋە لەو كەسانەى كە لە خۇى ناچىن. ئىمەى ئەدەبۇستان ئەمۇرۇ ناتۈانىن بىر لە باشۋورى ئەمەرىكا بەكەينەۋە، بەبى ئەو

په شپږستانه ی که زه مانیک فولکنه ر خه یالی لڼ کردوونه ته وه. به هه مان شپوه ش هه ست ده که ین که به ره می پښماننووسیکی نه لمانی نو قسان بیت کاتیک بیه ویت باس له هه موو نه لمانیا بکات، به لام به راس ته وخو یاخود ناراس ته وخو، ناشکرا یاخود نه یننی خه یال له تورکه کان نه کاته وه، یاخود له باره ی نااسووده بییه کانی نه وانه وه نه یه ویت خه یال بکاته وه. یاخود به بروای من نه مړو به ره می پښماننووسیکی تورکیش نو قسان ده بیت، نه گهر خه یال له کورده کان، که مایه تییه کان و نه و خاله تاریکانه ی میژوو نه کاته وه، که ناتوانریت باسیان لڼوه بکړیت.

وهک ده زانریت سیاسه تی پښماننووس شتیک نییه که پښماننووس خوی ته رخان بکات بو سکالا سیاسیه کان و هه ولی هاو به شیکردنی بدات له گه ل کومل و پارته کاندای. سیاسه تی پښماننووس له هیز ی خه یالی پښماننووسه وه سه رچاوه ده گړیت، پښمان هیز ی نووسه ره بو خوخته جیگه ی که سیک ی تر. نه م هیزه به ته نها نه و که سه نییه که نه و راستیه مروییانه که شف ده کات که هیچ باسیان لڼوه نه کراوه، به لکو ده به ینیته باری و ته بیژ ی نه وانه ی که ده نگیان ده ر نایه ت، توو په بییه که یان نابیس تریت، خواسته کانیا ن پشیل کراوه و باسیان لڼوه نه کراوه. وهک من، که له گه نجیتیمدا هه ستم پی ده کرد، پیده چیت پښماننووس زوریش نیه تی نه وه ی نه بیت که به سیاسه ته وه په یوه ست بیت، یاخود نیه ته کانیا ن زور جیاوازن... شه یتا نه کان، که به نیس به ت رابردوو و داهاتو شه وه که وره تر ین پښمانی سیاسیه، وهک دیستو قسکی ده یه ویت، نه مړو وهک پښمانیک ناخو یتینه وه

كە دژى بە پۇرۇئاوايىكەر و نھىلىستە روسىيەكان بىت، وەك كىتېيك دەخوئىننەوہ كە لەبارەى رۇحى سلاقى و راستى روسىيەكانەوہ نھىتتېيەكى زۆر گەورە ئاشكرا دەكات بۇ ئىمە. ئەمە نھىتتېيەكە تەنھا بە رۇمانتوسىن ئاشكرا دەكرىت. ناتوانىن ئەم جۆرە زانىارىيائە بە خوئىندەوہى رۇژنامە، گوشار و سەيرکردنى تەلەقزىقۇن بەدەست بەيتىن. بە ھزى ئەو رۇمانانەوہ كە بەسەبرەوہ خوئىندوماننەتەوہ، فىترى ئەم زانىارىيە زۆر تايبەت و بىوئىتائە دەبين كە لەبارەى مېژووى مرقەكان، مىللەتەكان و ژيانە تايبەتەكانەوہ نووسراون و ئىمە ئائاسوودە دەكەن، دەمانھەژىتن، بە قوللايىيەكەى دەمانترسىتن، بە ئاساننىيەكەى سەرساممان دەكەن. مادام بابەتەكەش كراوہتەوہ، با ئەوە بلىم كە ھەست دەكەم خۇم زۆر بە نىك دەزانم لەم نھىتتېيەوہ كە "شەيتانەكانى" دۇستۇقىسكى دەچرپىتت بە گوئى خوئەرەكانىدا، ئەو نھىتتېيەى كە خراوہتە نىوان چەوسانەوہ، نەفسەرزى، شەرم و تووۋەيىيەوہ و لە قوللايىيەوہ بەستراوہتەوہ بە مېژووہوہ. ھەلبەتە لەپشت ئەم نىككەيەوہ، ئەو ھەستى عەشق، پق و گرژيە پۇحيانەى نووسەرىك ھەيە لەنىوان ئەم دوو دىيائەدا، كە بەتەواوہتى خۇى بە پۇرۇئاوايى نايىنيت، بەلام بە درەوشانەوہى شارستانىيەتى پۇرۇئاوادا چاوەكانى بەشەوارە كەوتوون.

ھاتىنە سەر بابەتى رۇژھەلات-پۇرۇئاوا. كاتىك پۇرۇنامەنووسەكان ئەم پرسىيارە دەكەن، كە زۇريان ھەز لىيە، سەيرى ئەو واتايانە دەكەيت كە ئەمىرۋ ھەندىك بلاوكەرەوہى پۇرۇئاوايى دەيدەن بەم وشانە، بە شىۋەيەك

بیر له‌وه ده‌که‌مه‌وه، پیده‌چیت باشتیر بیت که هیچ باس له کیشی پۆژه‌لات-پۆژئاوا نه‌که‌یت. چونکه زۆربه‌ی کات وا ده‌زانریت که کیشی پۆژه‌لات-پۆژئاوا نه‌وه‌یه، که ولاته پۆژه‌لاتیه هه‌ژاره‌کان ملکه‌چ ناکهن بۆ هه‌رشتیک که پۆژئاوا و نه‌مه‌ریکا فه‌رمانی کردووه. به‌م گۆشه‌ تیروانینه ئاماژه به‌وه‌ش ده‌دریت که کولتور، ژیان و سیاسه‌تی نه‌و شوینانه‌ی منی لیوه‌ هاتووم، بۆ پۆژئاوا کیشیه‌کی بیزارکه‌ره، ته‌نانه‌ت له‌ نووسه‌ری وه‌ک منه‌وه‌ چاوه‌پوانی پینگه‌چاره‌یه‌کیش ده‌که‌ن بۆ نه‌م کیشانه. له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا پێویسته‌یه‌کسه‌ر نه‌وه‌ بلێم، که نه‌م شیوازه‌ که‌منرخاندنه‌ پارچه‌یه‌که‌ له‌ کیشه‌که. به‌لام به‌دلنیا‌یی کیشی پۆژه‌لات-پۆژئاوا هه‌یه، نه‌مه‌ به‌ته‌نها کیشی شیوازی نه‌تخرایی پۆژئاواش نییه، زیاتر کیشی هه‌ژار-ده‌وله‌مه‌نده، له‌ هه‌مان کاتیشدا کیشی ئاشتییه.

ده‌وله‌تی عوسمانی له‌ سه‌ده‌ی ۱۹دا، به‌رامبه‌ر سوپاکانی پۆژئاوا پووبه‌پووی ناپه‌حه‌تی بووبوونه‌وه و به‌رده‌وام تووشی دۆپاندن بووبوون، کاتیک ئیمپراتۆرییه‌تیش دا‌پ‌ما، تورکه‌ ژۆنه‌کان^۱ و نه‌وه‌ به‌پێوه‌به‌ره‌کانی داها‌توو، ته‌نانه‌ت دوا‌یین پاشاکانی عوسمانییش، که کاریگه‌ر بوون به‌م سه‌رکه‌وتنه‌ دره‌وشاوه‌یه‌ی پۆژئاوا، ده‌ستیان کرد به‌ پزیک نوێگه‌ری له‌ پینگه‌ی به‌پۆژئاوا‌بووندا. هه‌مان لۆژیکیش له‌پشت نه‌و نوێگه‌ریی به‌پۆژئاوا‌ییکردنه‌ی کۆماریه‌تی هاوچه‌رخ‌ی

۱. ژۆن: نه‌و ناوه‌یه‌ که دراوه‌ به‌و گه‌نج و پۆشنبیرانه‌ی که له‌ دوا‌یین سه‌رده‌می

ئیمپراتۆریه‌تی عوسمانیدا، له‌ سه‌رده‌می عه‌بدول جه‌میدا وه‌ک لایه‌نگری سیستمی ده‌سه‌لاتی

په‌رله‌مانتاریه‌ت به‌ره‌نگاری ده‌سه‌لات بوونه‌ته‌وه.

تورکیا و کەمال ئەتاتۈرکیشتا ھەيە. ئەمە ئەو باوەرپەيە کە بەگۈيرەي ئەو پۇژانە، بە دامەزراوەکردنی دین، نەریت و کولتووری کۆن، تورکیای ھیناوەتە باری ھەژاری و لاوازی. منیش کە لە خیزانکی چینی مامناوەندی بەرۇژئاواپیووی ئیستانبولەو ھاتووم، ھەندیک جار دەکەومە ناو ئەم باوەرپە نیەت باش، بەلام زۆر ساویلکە و سادەپەو. ئیرادەي گەشبینی بەرۇژئاوايیکەر دەپەوێت بەلاسیایکردنەو ھەي پۇژئاوا کولتوور و ولاتەکەي خۇی پینش بخات و دەولەمەندی بکات. بەرۇژئاوايیکردنی عوسمانی-تورک، لە ھەمان کاتدا بزوتنەو ھەیکەي ناوچەچیتی و نەتەو ھەپەرسستیە، لەبەر ئەو ھەي بۆ ئامانجی زیاتردەولەمەندکردن، دلخۆشکردن و بەھیزکردنی ولاتەکەي ئەم ڕیگەپەي گرتۆتە بەر. بەلام لەبەر ئەو ھەي بەرۇژئاوايیکردنیشە، بەدلنیایی لە قولاییپەو ھەرخە لە کولتوور و ھەندیک تاییبەتەندی بنچینەیی ولاتەکەي خۇی دەگریت، تەنانتە ئەگەر بە ھەمان قالب و شینوازی نەبیت، وەک پۇژئاوايیپەکان بەھەلە و بیبەھای دەزانیت... ئەمەش بە ھۆی ئەو ھەلوێستانەي کە ھەموو کات پېشانی پۇمانەکانم دەدریت، بە ھۆی پەپو ھەندیپەکانم لەگەل پۇژئاوادا ھەستم پې کردووە، کە ھەستیکی زۆر جیاواز و تیکەل دەھینیتە ئاراو، ئەویش ھەستی "شەرم". کیشەکانی پۇژھەلات و پۇژئاوا، یاخود ئەگەر بەو وشانە بیلین کە زیاتر نزیکن لە منەو، نەریتی- ھاوچەرخي، یاخود کیشەکانی نیوان مەملەکەتەکەم لەگەل ئەوروپادا لەسەر ھەستی شەرمیک گەشە دەسینیت، کە ھیچکات بەتەواو ھەتی کۆتایی نایەت. ھەموو کات ھەول دەدەم ئەم شەرمە لەگەل ھەستی "شانازیدا" ببینم، کە

ههستیکی رېک پېچه وانه یه. هه موومان ده زانین: له شوینیکدا که که سیک زور به شانازی و فیزه وه هه لسوکه وت دهکات، که منرخاندن و شهرمه زاری "ئه وی تر" هه یه له هه مان شویندا. یاخود که سیک که بیر له وه دهکاته وه زور نرم کراوه ته وه، به هه لویستیکی نه ته وه په رستی به فیزه وه دېته به رامبه رمان. پومانه کانم به که رهسته کانی ئه م جوره شهرم، شانازی، چهوسانه وه و رقه نووسراون. له بهر ئه وه ی له ولاتیکه وه هاتووم که له ده رگای ئه وروپای داوه، ده زانم که ئه م ههسته ناسکانه هه ندیک جار چند به ئاسانی به گره وه دهکاته ئاستیکی مه ترسیدار. ده مویست به و چرپه یی که هه ستم ده کرد گویم لیه کاتیک پومانه کانی دوستویشکیم ده خوینده وه، باس له م شهرمه بکه م وهک بلیی نه نیهی که بدهم. هونه ری پومان فیری کردم ئه گه ر له گه ل که سانی تردا هاوبه شیی ئه و شهرمانه بکه ین که وهک نه نیهی که ده مانه ویت بیانشارینه وه، ئازادمان دهکات.

به لام له و شوینده دا که ئه م ئازادییه ده ست پی دهکات، له دله وه هه ست به کیشه کانی نوینه رایه تی و ده رده ئه خلاقیه کانی قسه کردن ده که م به ناوی که سیک تره وه. ئه و ههسته ناسکه ی که باس م لیه کرد، شهرمی نه ته وه په رستی یاخود ههستی ناوچه چیتی، نا ئاسووده ده بن هه م به تیروانین هه م به هیزی خه یالی پوماننوس. ئه و پاستیه ی که ئه گه ر وهک نه نیهی که بمینیه ته وه، ته نها به بیده نگی شهرمه زارمان دهکات، به هیزی خه یالی پوماننوس له باری نه نیهی دهر ده چیت، ده بیت به دووم دنیا که پتویسته پووبه پووی بیته وه. تا پوماننوس به هه سیکه وه یاری بکات که نازانیت چیه،

وھک مندالیک که یاری به یاساكانی دنیا، ئەندازە نەینییەكانی
 ژیان و یاریچەكانی دەكات، خیزان، كۆمەل، ھاوشار،
 ھۆزەكان و ھەموو كەس بە پێژەیهك نائاسوودە دەبن. ئەمە
 نائاسوودەیییەکی دلخۆشە. تاكو پۆمان بخویننەو، ھەست
 دەكەین ئەو دنیاىەى كه تیدا دەژین دروستكراوى كەسانیکە،
 وھك ئەفسانەكان و چیرۆكەكان، ھەروەھا ئەو قسەىە دەخاتە
 مەیدانەو، كه لەلایەن خیزان، قوتابخانە و كۆمەلگەكانەو
 سەرى داپۆشراو؛ لەو ھەش گرنگتر، دەپەینیتە بارىك كه
 گونجاو بیت بۆ بیركردنەو. ھەموومان چێژى خویندنەو
 پۆمان دەزانين: دلخۆش دەبين بە سەیركردنى مرقۇئىك كه
 لەنێوان مرقۇەكانى تردا پىگە دەكاتەو بۆ خۆى، بە ئەقل و
 پۇخى بەگژ دنیادا دەچیتەو، دلخۆش دەبين بە گۆرانی و
 بە پەيوەندییەكانى لەگەل مرقۇەكان و شتەكانى دەورووبەیدا،
 لە ھەمان كاتدا دلخۆش دەبين بە سەرنجدان لەو وشە،
 ھەلویتست، وریایى و بەبپارییەى، كه نووسەر بەكارى
 دەھینیت بۆ نووسینەو، ئەم پووداوانە. دەزانين ئەو شتەى
 كه دەخویننەو ھەم بەرھەمى ھىزى خەيالى نووسەر،
 ھەم بە كەرەستەكانى ئەم دنیاىە دروست كراو، كه تیدا
 دەژین. پۆمانەكان نە بەتەواوەتى خەيالىن، نە بەتەواوەتى
 راستییش. پۆمانخویندەو، ھەم پووبەپووبوونەو
 لەگەل ھىزى خەيالى نووسەردا، ھەم پووبەپووبوونەو
 لەگەل ئەو راستیىەى كه پەيوەستين پتەوى و بە مەراقمان
 دەپوروژینين. كاتىك لە گۆشەىە كدا دادەنیشين، لەسەر
 چىگەىەك، كەرەوتەىەك پادەكشین و پۆمان دەخویننەو،
 ھىزى خەيالمان بەردەوام لەنێوان دنیاى پۆمانەكە و دنیاى

خۆماندا کار دهکات. ئیتر له کاتی خویندنه وه ی پۆمانه که دا ئیمهش دهستمان کردووه به خه یالکردنه وه له و شوینه ی که نه چووین بۆی، له و "که سه ی تر،" که به ته واوه تی نایناسین. یاخود هه مان که شت به ره و قوولایی پۆحی که سیک ده که ی که له خۆمان ده چیت. یه که ی که سه رنج پاده کیشم بۆ ئهم جۆره حالانه، چونکه ئیستا ده مه ویت خه یالیکتان به باشی بۆ باس بکه م، که هه ندیک جار دیت به رچاوم. هه ندیک جار هه ول ده دم یه که ی که خوینه رانی پۆمان به ینمه به رچاوی خۆم، له و جوگرافیا یه ی که تیدا ده ژین و چوونه ته گۆشه یه که وه، له سه ر قه نه فه یه که دانیشتون پۆمان ده خویننه وه. ئه و کات هه زاره ها و ده یان هه زار خوینه ر له به رچاومدا به م شیوه یه زیندوو ده بنه وه، کاتیک کتیب ده خویننه وه بیر له خه یاله کان، قاره مانه کان و دنیا ی نو سه ره که ده که نه وه، چوونه ته ناو جوگرافیا کان و شاره کانه وه. ئیتر ئهم خوینه رانه پیک وه که نو سه ره که خۆی هیزی خه یالیان به کار ده هینن، هه ول ده دن خۆیان بخه نه شوینی که سیک تر. ئه مانه ئه و ساتانه که سنگفراوانی، ساده یی، به زه یی و خۆشه ویستی له پۆحماندا ده که ونه جووله: ئه و شته ی که ئه ده بیاتی باش ئاماژه ی بۆ ده کات هیزی دادگاییکردنمان نییه، ئه و به هره یه مانه که بتوانین خۆمان بخه یه جیگه ی که سیک تر.

چ کاتیک هه ول بده م ئهم خوینه رانه به ینمه به رچاوی خۆم که به به هره وه هیزی خه یالیان خستۆته کار و بلاو بوونه ته وه به کۆلان، که ره ک و شاری جیاوازا، له راستیدا تیده گه م که بیر له کۆمه لیک، تا قمیک و میلله تیک ده که مه وه که خه یال له خۆیان ده که نه وه. له سه رده مه که ماندا کۆمه ل، هۆز

و مىللەتەكان لە ڤىگەى ڤۆمانەكانەو قوولترىن بىرکردنەو
 دەدۆزنەو لەبارەى خويانەو، لە ڤىگەى ڤۆمانەكانەو
 مناقەشەى خويان دەكەن، لەبەر ئەو زۆربەمان كاتىك
 ڤۆمانىك دەگريڤ بە دەستمانەو و دەخوينىنەو بۆ ئەو
 دلخۆش بىڤ، چيژ وەر بگريڤ، تەنات بۆ ئەو ڤاڤكەين لە
 بىزارى ڤيانى ڤۆژانە، بەبى ئەو درك بەو كۆمەل، مىللەت
 و كۆمەلگە بەكەين كە ڤەيوەستىڤ پىئەو، دەست دەكەين
 بە خيالکردن. ئەمە ئەو شتەى وا دەكات كە ڤۆمانەكانىش
 بتوانن هيندەى باس لە دلخۆشى و شانازى مىللەتان بكەن،
 ئەوئەندەش باس لە ڤق، دلئاسكى و شەرمەكانيان بكەن. بە
 هۆى ئەم هەستى دلئاسكى، شەرم و شانازىيەو تاكو ئىستاش
 تووڤرە دەبڤ لە ڤۆمانئوسەكان، مەخابن تا ئىستا نمونەى
 لىنەبورڤ پىشان دەدرىت، ڤۆمانەكان دەسووتىڤدرىڤ، ياخود
 سكالالەسەر ڤۆمانئوسەكان تۆمار دەكەن.

لە مالىكدا گەورە بووم كە ڤۆمانى تىڤا دەخوينرايەو.
 باوكم كتيخانەيەكى گەورەى هەبوو، كاتىك منڤال بووم،
 باوكم وەك هەندىك لەو باوكانەى كە لە مالىوە باسى
 جەنەرالەكان و ئەولياكان دەكەن، باسى ئەو ڤۆمانئوسە
 گەورانەى بۆ دەكردم كە كەمىك پىشتەر من باسە لىئە
 كردن، باسى لە تۆماس مان، كافكا و دۆستوڤسكى ياخود
 تۆلستوڤى دەكرد. كاتىك منڤال بووم، هەموو ئەم ڤۆمان و
 ڤۆمانئوسە گەورانە لەگەل بىرکردنەوئەيەكى ئەوروپايىڤا
 لە سەرمدا يەكيان گرتبوو. ئەمە بەتەنها لەبەر ئەو نا لە
 خىزانىكى ئىستانبولى وەهاوە هاتووم كە لە ناخەو باوهرى
 بە بەڤۆژئاوايىبوون هەيە و بە هۆى ئەمەو بەساوېلكەيى

ولاته که ی خوی زیاتر به پوژئاوایی ده بینیت وهک له وهی که هیه... به لکو ئه مه له بهر ئه وه شه که هونه ری پۆمان یه کیکه له گه وره ترین ئاشکرا کردنی هونه ری، که ئه وروپا گه شه ی پی سهندووه. به تیروانیی من، ئه وه ی ئه وروپای کردووه به ئه وروپا، پیناسه ی شووناسه که ی دهکات و دیاریی دهکات و یه کیکه له بهر دهکانی بناغه ی پیکهاته که ی، له دوا ی پینسانسه وه هونه ری پۆمان و وینه کیشانه له گه ل موزیکی ئورکسترالیدا. من ناتوانم بیر له ئه وروپا بکه مه وه به بیی پۆمانهکانی. ئه مه وهک بیر کردنه وه و تیگه یشتن و شیوازی خه یالکردن یاخود وهک چالاکیی خوخته جیگه ی که سیکه تر راسته. به لام راستیشه له بهر ئه وه ی پۆمانهکان به گشتی گه واهیده ری کولتور و میژووشن. له ناوچه جیاوازهکانی دنیا دا مندا لان و گه نجان بۆ یه کم جار له پینگه ی پۆمانهکانه وه به قوولی ئه وروپایان ناسیوه؛ منیش له وانه م. با ئه و ساتانه به یئینه وه یادمان که قاره یه کی نو ی، کولتور یکی نو ی و شارستانییه تیک له سنوورهکانی ئه وروپا دا پۆمان ده ناسیت و به ویست و ئیلهامه وه به کاری ده هیئت و له پینگه ی پۆمانه وه خوی دهر ده بریت، له بهر ئه مه ش به شداریی ئه وروپا دهکات... بیر له ها تنه مه ی دانی پۆمانی گه وری پوسی و پۆمانی ئه مه ریکای لاتین بکه ینه وه که ها توته باری ئه وه ی بییت به پارچه یه ک له کولتور ی ئه وروپا... ته نانه ت ته نها خو یئنده وه ی پۆمان پیشانی ئیمه ی دهاد که هه مو و کات کرۆک، میژوو و سنوورهکانی ئه وروپا گۆپاون. ئه وروپای کۆن، که له پۆمانه فره نس ی، پوسی و ئه لمانییهکانی ناو کتیبخانه که ی باوکمدا باسی لئوه ده کریت، یاخود ئه وروپای

دوای جەنگ، یاخود ئەوروپاکەیی ئەمەریقا، ھەموو کات شوێن و
فیکری گۆراون. بەلام ھەمیشە لە مندا خەیاڵی ئەوروپایەکی
جێگیر ھەیە، ئیستا باس لەو دەکەم.

بەلام بەنێسبەت تورکیکەو بەبەتیی ئەوروپا زۆر ناسک و
ھەستیارە. منیش وەک زۆربەیی تورکەکان لە ناخمدا خواست
و نەتیی باش و مەراقەکانی خەمی پەتکردنەوێ پیاویک
ھەلەدەگرم کە لە دەرگا دەدات، دەیەوێت بیکەنە ژوورەو،
بەگوێزەوێ ئەمەش ھەستی توورەبییەکی ھەلەدەگرم. ئەمە
بەبەتیکە پێک لەبارەوێ ئەو شەرمەو کە کەمێک پێشتر
باسم کرد. لە دەرگا دەدەیت، چاوەڕێ دەکەیت، پەیمان
وەر دەگریت، بەھیوا دەبیت و لەگەڵ ئەوشدا ناتوانیت
بچیتە ژوورەو. تا تورکیا نزیک بیتەو لە ئەوروپا، تاکو
بوونەئەندامیتیی تورکیا وەک شتیکی راستەقینە لە یەکییتی
ئەوروپادا بیتە مەیدانەو، بەداخەو لە بەشتیکی ئەوروپادا،
لەنیوان ھەندیک سیاسەتمەدارەکاندا، بە شیوەیەکی بەرچاو
زیاتر ھەستی دژ بە تورکیا دیتە مەیدانەو. ئەو شیوازەو
کە ھەندیک لە سیاسەتمەدارەکان لە دوایین ھەلبژاردندا
دژی تورکیا و تورکەکان بەکاریان ھێنا، ھیندەو شیوازی
ھەندیک لە سیاسەتمەدارە تورکەکان بە مەترسیداری دەزانم
کە مەراقی شەپیان ھەیە لەگەڵ ئەوروپا و پۆژئاوادا.
پەخنەگرتن لە کەموکوورتیی دیموکراسیی دەولەتی تورکی،
یاخود بۆ نمونە بەبەتەکانی وەک باری دارایی، شتیکی
کەمنرخاند و بەسووکزانینی ھەموو کۆلتووری تورک، یاخود
ئەو تورکانەو لە ئەلمانیدا لە ئەلمانەکان ھەزارترن و ژیاڵتیکی
قورس بەسەر دەبەن شتیکی ترە. تورکەکان وەک کەسێکی

دلشکاو که له ده رگا ددهات و دهیویت بیکه نه ژووره وه، گوئ
له م قسه خراپانه ده گرن که له باره یانه وه ده کریت. به داخه وه
په ره سه ندنی نه ته وه په رستی له نه وروپادا دژى تورکه کان
سوودی هیه به بڼ وروژاندنی نه ته وه په رستییه کی ناقولا
دژى نه وروپا، نه وانه ی باوه پریان به یه کیتیى نه وروپا هیه،
پتویسته چی زووتره نه وه ببینن که کیشه که له نیوان ناشتی
و نه ته وه په رستیدایه. هه لېژاردنه که مان له نیوان نه م دووانه دا
ده که یڼ. به شپوه یه ک بیر له وه ده که مه وه، که بیرکړنه وه ی
ناشتی له دلی یه کیتیى نه وروپادا جیگیره، باوه پېشم وایه
نه وروپا نه و بواړی ناشتییه په ت ناکاته وه که نه مړی تورکیا
پېشنیاری کړدوه. کیشه که هاته باریک هه لېژاردن بکیت
له نیوان هیزى خه یالی پښمانووس و نه ته وه په رستیى نه وانه ی
که کتیب ده سووتینن.

له بهر نه وه ی له م سالانه ی دوایدا به چری تیروانینه کانم
خستوته پوو له باره ی په سه ندکړدنې تورکیا له لایه ی یه کیتیى
نه وروپاوه، ژور گویدیزى پرسپاری به گومان و نه رینیش بووم.
با یه کسر وه لامى نه وانه ش بده مه وه. یه که م شت که تورکیا
و تورکه کان پېشنیاری ده که ن بڼ نه وروپا، هه لېبه ته ناشتییه،
ویستی به شداریوونى ولاتیکى مسولمان بڼ ناو یه کیتیى
نه وروپا و دانپیدانانى نه م نیه ته ناشتیخوازانیه، متمان و هیز
دهدات به نه وروپا و نه لمانیا. له سه رده مى مندالی و گه نجیتیمدا
نوسه ره گوره کانی نه و پښمانانه ی که ده مخویندنه وه، له
پڼگه ی تاکه وه پېناسه ی نه وروپایان ده کړد نه ک له پڼگه ی
کریستیانیه ته وه. نه م پښمانانه پیک به دلی من بوون، چونکه
له پڼگه ی نه و قاره مانانه ی که هه ول ددهن نازادى، داهیتان و

ويستەكانيان بەدى بهيئن، باسيان لە ئوروپا كړدوو. لەبەر
ئەو ئوروپا پەسەند دەكړیت، چونكه له دەرەوہى دنيای
پوژئاوادا هەستەكانى ئازادى، يەكسانى و برايتى دەژيښت.
ئەگەر پوچى ئوروپا پووناكى، يەكسانى و ديموكراتى بڼت،
ئەوا پڼويستە توركهكان لەم ئوروپا ئاشتيخوازەدا شوڼى
خويان وەر بگرن. ئوروپايەك كه بەتەنها پشت بەكريستيانىيەت
ببەستيت، دەبڼت بە شوڼينيك كه سەيرى پابردوو بكات،
گەراييتەو ناو خوى، پيك وەك توركي، كه بەتەنها هەول دەدات
هيز لە دين وەر بگړيت. بەنيسبەت كەسانىكى وەك منەوہ كه
وەك مندالىكى ئيستانبولى بەپوژئاوابوو، لايق بەخيزو كراون،
باوەركردن بە يەكيتى ئوروپا شتيكى قورس نيبە. بڼرتان
نەچيت هەر لە سەردەمى منداليمەوہ ئو تيبى توپى پتيەى كه
من هەوادارى بووم و بە ناوى فەنەرباخچەوہيە، لە كاسەكانى
ئوروپادا يارى توپى پڼ دەكات. مليۇنەها تورك هەيە كه
وەك من لە دلەوہ، بەهيزەوہ باوەرپان وايە شوڼى توركي ناو
يەكيتى ئوروپايە. بەلام لەوہش گرنگتر، ئەمپو زۆربەى زۆرى
توركه موخافيزەكان، مسولمانەكان و نوڼەرە سياسىيەكانيشيان
دەيانەويت توركي لەناو يەكيتى ئوروپادا ببڼن و لەگەل ئيوەدا
بڼر لە ئوروپاي داهااتوو بكةنەوہ و پيكي بهيئن. دواى ئو شەر
و جەنگانەى كه سەدەها ساليان خاياند، پتدەچيت رەتكردنەوہى
ئەم دەستە دۆستانەيە قورس بڼت. وەك چۆن ناتوانم بڼر لە
توركيەك بگەمەوہ كه خەيالى ئوروپاي نەبڼت، دەزانم كه
باوەر بە ئوروپايەكيش ناكەم كه خەيالى توركيەى نەبڼت.
داواى لڼبوردن دەكەم، لەبەر ئەوہى هڼدە زۆر باسم لە
سياسەت كړد.

به دلدنایی ئه و دلدنایی که ده مه ویت په یوه سستی بم، دلدنایی هیزی
خه یاله. له نښان ته مه نی حوت بۆ بیستودوو سالدیدا ویستبووم
بیم به وینه کیش، چووبوومه کولانه کانی ئیستانبوله وه، وینه ی
دیمه نه کانی شارم کیشابوو. دواتر کاتیک بیستودوو سال بووم،
وهک له کتییی ئیستانبولدا باسم کردوه، وازم له وینه کیشان
هینا، دهستم کرد به رومانووسین. ئیستا بیر له وه ده که مه وه
که هر هه مان شتم کردوه، ئیتر وینه بیت یاخود نووسین:
ئه و شته ی که منی به ستوته وه به وینه و نووسینه وه، ویستی
په نابردنه بۆ ئه و دووهم دلدنایی که دهوله مه ندتر و تیکه لاوتره
له و دنیا بیزارکه ر، خنکینه ر و ئومیدشکینه ی که ده یزانین و
ده یناسین. هه ز ده که یت وهک سه رده می مندالی و گه نجیتیم
به هیلکاری و رهنگه کان ده ر برین بۆ ئه م دووهم دنیا ناوازه یه
بکه م، یاخود وهک دوایین سی سالم به وشه کان پیکیهیتیم، بۆ
ئه وه ی به وردی بیر ی لئ بکه مه وه، پتویسته هه موو پوژیک له
ژووریکدا بۆ ماوه یه کی زور به ته نها بمیتمه وه. ئه م دووهم دنیا
دلنه واییکه ره ی که بۆ ماوه ی سی سال به مانه وه م له گوشه یه کدا
پیکمه یناوه، هه لبه ته به که ره سه کانی ئه م دلدناییه دروستی ده که م
که ده یزانین، یاخود به و شتانه ی که له کولانه کانی ئیستانبول،
قارس و فرانکفورتدا بینوومن. به لام هیزی خه یالمان، هیزی
خه یالی رومانووس، رۆحیکی زور سحراری و تاییه ت ده دات
به م دنیا پاسته قینه سنوورداره.

ئیستا باس له م پوچه، ئه و شته ده که م که رومانووسیک
هه موو ته مه نی خوی پی ده به خشیت بۆ ئه وه ی خوینه ر به یئیته
باریک که هه سستی پی بکات. به تیروانینی من زیان شتیکی زور
تیکه ل و سه یر و قورسه بۆ تیکه یشتن، به ته نها ئه که ر بخریته

ناو چوارچىۋەيەكەۋە ئىنجا ئىمە دلخۇش دەكات. زۆربەى كات
 ھۆكارى دلخۇشى و دلناخۇشىمان بەدەر لە ژيان خۇى، ئەو
 واتايەيە كە دەيدەين بەو. ھەموو ژيانى خۇم دا بە لىكۆلىنەۋە
 لەم واتايە. ئەمە واتاي ئەۋەيە بتوانىت لەناو ژاۋەژاۋ، گرمەكرم
 و نيوان پىچاوپىچە سەرسوۋرەينەرەكانى ژياندا سەرەتايەك،
 ناۋەندىك و كۆتايىيەك بدۆزىتەۋە لەناو دىنا تىكەل، قورس و
 خىراكى ئەمۋماندا... بە تىروانىنى منىش ئەمە شتىكە كە تەنھا بە
 پۇمانەكان دەتوانىت بەدەست بەينىرەت... دواى ئەۋەى پۇمانى
 بەفرم نووسى و بلاوم كردهۋە، ھەموو جاريك كە دەچومە
 ئەو كۆلانانەى فرانكفورت كە قارەمانەكەم بەناۋى (كا)ۋە تىياندا
 دەگەرپا، ھەستم دەكرد ۋەك بلىى لەگەل تارمايىيەكەى ئەۋدا
 پىكەۋتى يەكترىمان كردوۋە و بەگوئىرەى خۇم ناۋەندىك و
 واتايەكى تايىبەتى شارم دۆزىۋەتەۋە. بە تىروانىنى من قسەكەى
 مالارمى زۆر بەپاست دەزانم كە دەلىت، "ھەموو شتەكانى دىنا
 بۇ ئەۋە ھەيە كە بچنە ناو كىتتىيەكەۋە." ئەگەر كىتتې باشترىن
 شت بىت كە ھەموو شتەكانى دىنا بگرىتە خۇى، ئەۋا بە فىكرى
 من بىگومان پۇمانەكانن. دواى سەدەھا سال، تاكو ئىستاش
 پۇمانەكان بە باشترىن شىۋە باس لە گەرەترىن بەھرە، ھىزى
 خەيالى مرقاىەتى و بەھرەى تىگەيشتن لە كەسانى تر دەكەن.
 بىر لەۋە دەكەمەۋە، لەبەر ئەۋەى سى سالە بەدلسۆزانە خزمەتى
 ھونەرى گەرەى پۇمانم كردوۋە ئەم خەلاتە گەرەيەم پىن
 بەخىراۋە، لە ناخەۋە سوپاسى ھەموۋتان دەكەم.

تشرىنى يەكەم ۲۰۰۵، فرانكفورت.

وتارى پاموك پىش ۋەرگرتنى خەلاتى ئاشتى.

براۋەكانى خەلاتى نۆبلى لە بواری ئەدەبدا

- ۲۰۰۶ - ئۆرھان پاموك (توركيا)
۲۰۰۵ - ھارۆلد پانتير (ئىنگىلىتەرە)
۲۰۰۴ - ئەلفرېد يېلېنېك (نەمسا)
۲۰۰۳ - ج. م. كۆتۈزى (باشوورى ئەفەرىقا)
۲۰۰۲ - ئىمرە كىرتەز (ھەنگارىيا)
۲۰۰۱ - ف. س. ناپېاۋل (لەدايكېۋى ترېنىدات،
ئىنگىلىتەرە)
۲۰۰۰ - گايۇ زىنجىيان (لەدايكېۋى چىن، فەرەنسا)
۱۹۹۹ - گوېننەر گراس (ئەلمانىيا)
۱۹۹۸ - جۆزە ساراماگو (پوتوغال)
۱۹۹۷ - دارىق فۇ (ئىتالىيا)
۱۹۹۶ - وىزلوۋە زىمبورسكا (پۇلۇنىيا)
۱۹۹۵ - شەيمەس ھىنىت (ئىرلەندا)

- ۱۹۹۴ - كەنزابىرۇ ئووا (ژاپون)
۱۹۹۳ - تۈنى مۇرىسۇن (ئەمەرىكا)
۱۹۹۲ - دىرك والكىت (ست. لوسىيا)
۱۹۹۱ - نادىن گۈردمىر (باشوورى ئەفەرىقا)
۱۹۹۰ - ئۆكتاڧىۋ پاز (مەكسىكا)
۱۹۸۹ - كامىلو خۆزە سىلا (ئىسپانىيا)
۱۹۸۸ - نەجىب مەحفوز (مىسر)
۱۹۸۷ - جۈزىف برۇدسكى (ئەمەرىكا)
۱۹۸۶ - وۇل سۈىنك (نىجىرىيا)
۱۹۸۵ - كلاود سىمۇن (فەرەنسا)
۱۹۸۴ - جىرۇسلاڧ ساىڧىرت (چىك سلفاكايا)
۱۹۸۳ - ولىام گۇلدىن (ئىنگىلىتەرە)
۱۹۸۲ - گابرىيال گارسىيا ماركىز (كۇلۇمبىيا)
۱۹۸۱ - ئىلىياس كانىتى (ئىنگىلىتەرە)
۱۹۸۰ - زىزلۇ مىلۇس (پۇلۇنىيا - ئەمەرىكا)
۱۹۷۹ - ئۇدىسىس ئەلىتس (يۇنان)
۱۹۷۸ - ئازەك باشەوىس سىنگەر (ئەمەرىكا)
۱۹۷۷ - ڧىسنىتى ئەلىخاندرى (ئىسپانىيا)
۱۹۷۶ - ساول بىللۇ (ئەمەرىكا)

- ۱۹۷۵ - يوجين مۇتايلى (ئىتالىا)
- ۱۹۷۴ - ئىقايىت جانسن (سويد). ھىرى ماترسن (سويد)
- ۱۹۷۳ - پاتريك وايت (ئوسترااليا)
- ۱۹۷۲ - ھىنرچ بوول (ئەلمانيا)
- ۱۹۷۱ - پابلو نېرودا (شىلى)
- ۱۹۷۰ - ئەلىكساندەر سۇلجىنتسىن (يەكيتىي سۇفىت)
- ۱۹۶۹ - ساموئل بېكت (ئىرلەندا)
- ۱۹۶۸ - ياسونارى كاواباتا (ژاپۇن)
- ۱۹۶۷ - مىگوئل ئەنخىل ئەستورياس (گواتەمالا)
- ۱۹۶۶ - ساموئل ئىگنۇن (ئىسرائىل). نىلى ساچىس (سويد)
- ۱۹۶۵ - مىخايل شلۇخوف (يەكيتىي سۇفىت)
- ۱۹۶۴ - جان پۇل سارتەر(فەرەنسا)، بەلام رەتى كىردەو.
- ۱۹۶۳ - جۇرجۇس سىفىرايس (يۇنان)
- ۱۹۶۲ - جۇن ستىبىك (ئەمەرىكا)
- ۱۹۶۱ - ئايفۇ ئەندرىك (يوغوسلافا)
- ۱۹۶۰ - ساينت- جان پېرس (فەرەنسا)
- ۱۹۵۹ - سەلفاتۇر كاسىمۇدۇ (ئىتالىا)
- ۱۹۵۸ - بۇرىس پاسترنەك (يەكيتىي سۇفىت)

- ۱۹۵۷ - ئەلبېرت كامۇ (فەرەنسا)
۱۹۵۶ - ھوان رامۇن ھېمەنېز (ئىسپانىيا)
۱۹۵۵ - ھالدۆر لاکسنىتس (ئىزلەندا)
۱۹۵۴ - ئارنست ھەمەنگواي (ئەمەرىكا)
۱۹۵۳ - وینستىن چىرچل (ئىنگلىتەرا)
۱۹۵۲ - فرانچۇئىس ماورىك (فەرەنسا)
۱۹۵۱ - پىرلاگەرگىفىست (سويد)
۱۹۵۰ - بىرنارد روسىل (ئىنگلىتەرا)
۱۹۴۹ - وليەم فۇكنەر (ئەمەرىكا)
۱۹۴۸ - ت. س. يلىۋىت (ئىنگلىتەرا)
۱۹۴۷ - ئەندرى گائىدە (فەرەنسا)
۱۹۴۶ - ھىزمان ھېسە (لەدايىكبوۋى سويد. ئەلمانىيا)
۱۹۴۵ - گابرىيال مىستىرال (شىلىلى)
۱۹۴۴ - جاننىس ف. نىيەسن (دانىمارك)
۱۹۳۹ - فرانس ئىمايىل سىيانپا (فىنلەندا)
۱۹۳۸ - پىرل بىك (ئەمەرىكا)
۱۹۳۷ - پۇگىر مارتىن دو گارد (فەرەنسا)
۱۹۳۶ - يوجىن ئۇنىۋىل (ئەمەرىكا)
۱۹۳۴ - لويجى پىرىندىللو (ئىتالىا)

- ۱۹۳۳ - ئافن بونن (یه‌کیتی سوئیت)
۱۹۳۲ - جان گالسورتی (ئینگلتەرا)
۱۹۳۱ - ئەریک ئاکزل کارلفیلد (سوید)
۱۹۳۰ - سینکلایر لوئیس (ئەمەریکا)
۱۹۲۹ - توماس مان (ئەلمانیای)
۱۹۲۸ - سیگریت ئەنساد (نەرویج)
۱۹۲۷ - هینری بیرگسون (فەرەنسا)
۱۹۲۶ - گرزیای دلییدا (ئیتالیا)
۱۹۲۵ - جوج بەرنارد شو (ئینگلتەرا)
۱۹۲۴ - ولادیسلایو رایموند (پۆلونیای)
۱۹۲۳ - ویلیەم بۆتلەر یتس (ئیرلەندا)
۱۹۲۲ - جیسینتو بینافینت (ئیسپانیای)
۱۹۲۱ - ئاناتولی فرانس (فەرەنسا)
۱۹۲۰ - نەت هامسن (نەرویج)
۱۹۱۹ - کارل سپیتەلەر (سوسرا)
۱۹۱۷ - کارل دالیرەپ (دانیمارک). هینریک پانتوپیدن
(دانیمارک)
۱۹۱۶ - فیرنەر فان هیدنستیم (سوید)
۱۹۱۵ - پۆمان رۆلاند (فەرەنسا)

- ۱۹۱۳ - پەبېندرانس تاگور (ھىندىستان)
- ۱۹۱۲ - جىرھارت ھۆپتمېن (ئەلمانىيا)
- ۱۹۱۱ - مۇرىس مېتىرلانك (بەلجىكا)
- ۱۹۱۰ - پۇل ھېيس (ئەلمانىيا)
- ۱۹۰۹ - سەلما لاجىرلاڧ (سويد)
- ۱۹۰۸ - پودۇلف ئەيكن (ئەلمانىيا)
- ۱۹۰۷ - پوديارد كېپلېن (ئىنگلىتەرا)
- ۱۹۰۶ - جاسىۋ كارداسى (ئىتالىيا)
- ۱۹۰۵ - ھېنرىك سايىكياڭفەچ (پۇلۇنيا)
- ۱۹۰۴ - جۈزى ئەشگاي (ئىسپانىيا). فرىدريك مېستىرال
(فەرەنسا)
- ۱۹۰۳ - بېرنستېن بېرنسۇن (نەروىچ)
- ۱۹۰۲ - سېدۇر مامسېن (ئەلمانىيا)
- ۱۹۰۱ - سالى پىرۇدھەم (فەرەنسا)

زانكۆى ئۆكلاهاما: مىوانە بەرپزەكانى كۆنفرانسى پەتەربوگ

۲۰۰۶ - ئۆرھان پاموك (توركيا)

۲۰۰۴ - نىلايدا پايىنن (بەرازىل)

۲۰۰۳ - ج. م. كۆيتىزى (باشوورى ئەفەرىقا)

۲۰۰۲ - پۋبىرتو فېرناندېز رېتامار (كوبا)

۲۰۰۱ - كەنزابورۇ ئووا (ژاپۇن)

۱۹۹۹ - زىسلۇ مىلۇس (پۇلۇنيا)

۱۹۹۷ - ژ. م. گ. كلېزىو (فەرەنسا)

۱۹۹۵ - لويس ئالەنزوىلا (ئەرەبىيە)

۱۹۹۳ - ماریس كۆندە (گودالاپ)

۱۹۹۱ - مانوئىل پايگ (ئەرەبىيە)

۱۹۸۹ - ئىدوارد گلىساند (مارىنىك)

۱۹۸۷ - گىامو كابرېرا ئىنقىلىبى (كوبا)

- ۱۹۸۳ - كارلوس فوينتيس (مەكسىك)
- ۱۹۸۱ - ميشيل بوتور (فەرەنسا)
- ۱۹۷۹ - ئيس بۇنفوى (فەرەنسا)
- ۱۹۷۷ - ماريۇ قارگاس يۇسا (پېرو)
- ۱۹۷۵ - جوليۇ كورتىزار (ئەرەبىستان)
- ۱۹۷۳ - داماسۇ ئالونسۇ (ئىسپانىيا)
- ۱۹۷۱ - ئوكتافىو پاز (مەكسىك)
- ۱۹۶۹ - جورج لويس بۇرگىس (ئەرەبىستان)
- ۱۹۶۸ - جورج گەوين (ئىسپانىيا)

يەكۈتتىكى بىلاۋكە رەھبەرلىك قىلىدىغان ئەرلەر: بىراۋەكلىك خەۋەرلىك ئىشلىرى

- ۲۰۰۶ - ۋلف لەپەنىز (ئەلمانىيە)
- ۲۰۰۵ - ئورمان پاموك (تۈركىيە)
- ۲۰۰۴ - پىتر ئىستىرھازى (ھىندىستان)
- ۲۰۰۳ - سوزن سانتاگ (ئەمەرىكا)
- ۲۰۰۲ - چىناۋ ئاچىپ (نىجېرىيە)
- ۲۰۰۱ - زەرجىن ھەبەرماس (ئەلمانىيە)
- ۲۰۰۰ - ئاسىيا دىجىتال (جەنۇبىي)
- ۱۹۹۹ - فرىتس ستېرن (ئەلمانىيە - ئەمەرىكا)
- ۱۹۹۸ - مارتىن ۋالسر (ئەلمانىيە)
- ۱۹۹۷ - يەشار كەمال (تۈركىيە)
- ۱۹۹۶ - ماريۇ فارگاس يوسا (پېرۇ)
- ۱۹۹۵ - ئانە ماريە شىمىل (ئەلمانىيە)

- ۱۹۹۴ - جورج سيمپرون (ئىسپانيا)
۱۹۹۳ - فريدريك شورليمەر (ئەلمانيا)
۱۹۹۲ - ئاموس ئۆز (ئىسرائىل)
۱۹۹۱ - جۇزىف كۇنراد (ھەنگارىيا)
۱۹۹۰ - كارل دىدىسيوس (ئەلمانيا)
۱۹۸۹ - فاسلف ھاقل (چىكوسلوفاكيا)
۱۹۸۸ - سىگفريد لينز (ئەلمانيا)
۱۹۸۷ - ھانس جۇنس (ئەلمانيا)
۱۹۸۶ - ولىدسلاف بارتوسزكى (پۇلۇنيا)
۱۹۸۵ - تىدى كۆلىك (ئىسرائىل)
۱۹۸۴ - ئۆكتافىز پاز (مەكسىك)
۱۹۸۳ - مائىس سپاربر (ئەمسا - فەرەنسا)
۱۹۸۲ - جۇرچ ف. كىتن (ئەمەريكا)
۱۹۸۱ - لىو كۆپلىو (يەككىتى سۇفىت)
۱۹۸۰ - ئەرنىستو كاردىنال (نىكاراگوا)
۱۹۷۹ - يەھۇدى مەنوهىن (ئەمەريكا - ئىنگلىتەرا)
۱۹۷۸ - ئاسترىد لىندگرىن (سويد)
۱۹۷۷ - لازىز كالاكوسكى (پۇلۇنيا)
۱۹۷۶ - ماكس فرىش (سويسرا)

- ۱۹۷۵ - ئەلفرىد گروسر (ئەلمانيا - فەرەنسا)
- ۱۹۷۴ - فرير رۇجر (سويسرا)
- ۱۹۷۳ - زە كلاپ ئوف (رۇما)
- ۱۹۷۲ - جانەس كورزاك (پۇلۇنيا)
- ۱۹۷۱ - ماريۇن گرافين دۇنھۇف (ئەلمانيا)
- ۱۹۷۰ - ئالفا، گوننار ميردال (سويد)
- ۱۹۶۹ - ئەلىكساندەر ميشەرليچ (ئەلمانيا)
- ۱۹۶۸ - ليۇپۇل سىدار سينگھۇر (سەنىگال - فەرەنسا)
- ۱۹۶۷ - ئارنست بلۇخ (ئەلمانيا)
- ۱۹۶۶ - ئەگۇستين كاردىنال بى (ئەلمانيا). و. ئا.
فيسەر ت ھۇفت (ھۆلەندا)
- ۱۹۶۵ - نىلى ساچس (ئەلمانيا - سويد)
- ۱۹۶۴ - گابريال ماركىل (فەرەنسا)
- ۱۹۶۳ - كارل فرىدرىك قۇن وايزاكر (ئەلمانيا)
- ۱۹۶۲ - پاول تىلىك (ئەلمانيا - ئەمەريكا)
- ۱۹۶۱ - سارفىيالى رادھاكرىشنان (ھىندىستان)
- ۱۹۶۰ - فىكتۇر گۇلانج (ئىنگلەند)
- ۱۹۵۹ - تىئودۇر ھيوس (ئەلمانيا)
- ۱۹۵۸ - كارل ياسپرس (ئەلمانيا)

- ۱۹۵۷ - سۈرتن ويلدر (ئەمەرىكا)
۱۹۵۶ - رايىنھۆلد شىنايدەر (ئەلمانىيا)
۱۹۵۵ - ھىزىمان ھىسە (سويسرا)
۱۹۵۴ - كارل جىنگەب بروكھارد (سويسرا)
۱۹۵۳ - مارتىن بوېر (نەمسا)
۱۹۵۲ - پۈمانق گواردىنى (ئىتالىيا)
۱۹۵۱ - ئەلبېرت شويتزر (ئەلمانىيا)
۱۹۵۰ - ماكس تاو (ئەلمانىيا)

”باوکم دوو سال پیش مردنی باولیکی بچووی دامی، که پر بوو له دهفته، نووسین و دهستنوسه کانی خوی.“

نورهان پاموک له کانوونی یه که می ۲۰۰۶دا، کاتیک خه لاتی نوبلی نده بی وهر گرت، وتاریکی پیشکesh کرد به ناوی باوله که ی باوکمه وه. ثم وتاره عاتقییه ی له ناخه وه رۆحی هولی سیودوو سال نووسه ربوونی پاموک پیشان ده دات، له هه موو دنیا دا دهنگیکی گه وه ی دایه وه. دوو وتاری تری پاموک له م کتیه دایه، که له باره ی هه مان بابته ی نووسین و ژیا نه وه له کاتی په سه ندکردنی دوو خه لاتی تردا پیشکeshی کردو وه، که وهک ده قیکی بنچینه یی له م کتیه دا پوونی کردو ته وه، به لام هه مان ثم بابته و دهر دانه ی به تیروانین له گوشه نیگایه کی جیاوازه وه نووسیوه. پاموک له نیسانی سالی ۲۰۰۶دا، کاتیک له لایه ن گۆفاری نه ده بیاتی دنیا وه خه لاتی په تهر بورگی وهر گرت که له نه مهریکا بلاو ده بیته وه، وتاریکی پیشکesh کرد به ناوی نه نووسه ره ی ئاماژه ی بو ده کريت، ثم وتاره باس له باری دهر وونی نووسه ربوون و پیویستی ویستی بوونه نووسه ر و نه زمونه کانی ده کات. له تشرینی یه که می سالی ۲۰۰۵دا، کاتیک له لایه ن یه کیتی بلاوکه ره کانی نه لمانه وه خه لاتی ئاشتی پی به خشر، وتاریکی به ناوی له قارس و فرانکفورته وه پیشکesh کرد، که باس له هیزی نووسه ر ده کات کاتیک خوی ده خاته چیگه ی که سانی تر، لیکولینه وه له نه جامه سیاسیه کانی ثم به هره زور مروییه ده کات.

کتییکی شه خسی زور به هاداره له باره ی بابته کانی وهک نووسین، ژیان، نووسه ری چییه، بۆچی ده بین به نووسه ر، سه بری نووسه ربوون و نه نییه کانی هونه ری پۆمانه وه.

۲۰۰۰ دینار